Бухы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

БУРЯАД ҮНЭН

КПСС-эй Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй, Министрнүүдэй Соведэй орган

...тэмнай 1921 оной ...бриин 21-hээ гарана | № 45 (13840) | 1975 оной февралиин 22, суббото | Сэн 2 мүнгэн.

КПСС-эй ЦЕНТРАЛЬНА КОМИТЕДТЭ, СССР-эй МИНИСТРНҮҮДЭЙ СОВЕДТЭ

«Техническэ дунда эрдэм мэргэжэл олгодог хүдөөгэй училищинуудые олон болгохо ба тэдэнэй ...мэри hайжаруулха хэмжээнүүд тухай» тогтоол КПСС-эй Центральна Комитет, СССР-эй Министрнүүдэй Совет баталан абаа.

...рөө ажахын хүгжэлтын ...эй шатада колхоз, ...үүдтэ, мелиоративна ... предприятинууд болон ...зацинуудта хэрэгтэй ...лтэй хүдэлмэришэ-... бэлэдхэлгэдэ техническэ ...л олгодог хүдөөгэй ...щинуудай үүргэ ехэ ... гээд тогтоол дотор ...нэ. Эдэ училищинууд ...үри хүдөөдэ хүдэлхэ ... янзын мэргэжэлтэй ...л ехэтэй миллионhоо ...үдэлмэришэдые hур...гадаг байна.

...гэй залуушуулай ажа... мэргэжэл олохо, юрэн...да эрдэм абаха талаар ...ческэ мэргэжэл олго... хүдөөгэй училищинууд ...шаг ехэтэй hуралса... болонхой. Зүгөөр нимэ ...щинуудай тоо удаанаар ...о, хэдэ хэдэн газар... нимэ hургуулинуудые ...ада, саг соонь ашагла... ...жэ ёhотой анхарал ...гарданагүй. Хүдөө ... олон органууд хү... профтехучилищинууд... техникэ, түхеэрэлгэ... үгэхэ гэжэ оролдоно-...

...өгэй дунда эрдэмэй ...үчилищинуудта мэр... ехэтэй хүдэлмэришэ-... ...ор hурган гаргаха та-... ...омо хэмжээнүүд бэе-... ...эхээр тогтоол дотор ...гдана. Мэргэжэл ехэ-... ...элмэришэдые бэлэд-... ...үдэлмэриин шанарта, ... хүдөө нютагуудта ... хэрэгтэ онсо анха-... ...андуулаад, хүдөөгэй ... профтехучилищинуу-... ...гжөөхэ, хүдэлмэрии-... ...йжаруулха талаар то-... хэмжээнүүдые абэ-... союзна республика-

нуудай компартинуудай ЦК-нуудые, партиин крайкомууд болон обкомуудые, союзна болон автономито республиканаудай Министрнүүдэй Соведүүдые, ажалшадай депутадуудай Соведүүдэй гүйсэдкомуудые, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй дэргэдэхи техническэ мэргэжэл олгодог hуралсалай Гүрэнэй комитедые, СССР-эй Хүдөө ажахын министерствые, СССР-эй Мелиорациин, Уhанай ажахын министерствые, Союзсельхозтехникые, мүн бусад министерствэнүүд болон захиргаануудые, тэрэшэлэн техническэ мэргэжэл олгодог hуралсалай, хүдөө ажахын нютагай органуудые КПСС-эй Центральна Комитет, СССР-эй Министрнүүдэй Совет уялгалаа.

Хүдөөгэй профтехучилищинуудай партийна эхин организацинуудай үүргые бүхы хэмжээгээр дээшэлүүлхэ, училищинуудые инженернүүдэй, багшанарай кадрнуудаар бүри hайнаар хангаха хэмжээнүүдые абахыень, тэдэнэй саг үргэлжын hуралсал эмхидхэхыень, түрүү дүй дүршэл болон хүдөө ажахын наука болон техникын туйлалтануудые шудалхыень партийна органуудта дурадхагдаа. Һурагшадай дунда ябуулагдадаг үзэл сурталай хүмүүжүүлгын хүдэлмэриин хэмжээе дээшэлүүлхэ, коммунис үзэл бодолоор тэдэниие хүмүүжүүлхэ, hайн hайхан ёhо заншалые тэдэндэ гүнзэгыгөөр нэбтэрүүлхэ, хүдөө ажахын ажалые гүнзэгыгөөр хүндэлдэг байхаар хүмүүжүүлхэ асуудалнуудта партийна организацинуудай, багшанарай коллективүүдэй анхаралые хандуулха.

Дунда эрдэмэй хүдөөгэй профтехучилищинуудые гол түлэб томо түрүү совхозуудай, уhанай ажахын, ой модоной ажахын организацинуудай, Сельхозтехникын предприятинуудай үндэhэ hуури дээрэ байгуулха шухала гэжэ мэдэрэгдөө. Тинхэдээ тиимэ hургуулинууд нэгэн доро hуралсалай, лабораторно-практическа хэшээл үнгэргэхэ, ажаhуудалай хэрэглэмжын, hурагшадай столовонуудай, общежитинүүдэй, мүн инженернүүдэй, багшанарай байха гэр байрануудтайгаар баригдаха ёhотой.

1976—1980 онуудай туршада техническэ дунда эрдэм мэргэжэл олгодог хүдөөгэй 250 училищинуудые барижа ашаглалгада үгэхэ, тэрэшэлэн мүнөө хүдэлжэ байhан училищинуудые шэнэдхэн хубилгажа, дунда эрдэмэй болгохо, мүн 329,5 мянган hурагшадай hураха hуралсалай корпусуудые, 127,1 мянган hурагшадай hураха лабораторно-практическа корпусуудые, 332,8 мянган hурагшадай байха, мүн столовонуудтай гэр hуудалай хэрэглэмжын байрануудтай 505 корпусуудые, инженернүүдэй, багшанарай байха 882 мянган дүрбэлжэн метр талмайтай гэрнүүдые барижа үгэхэ гэhэн даалгабари баталагдаа. Эдэ барилгануудые бодхоохын тула 1976 онhоо эхилжэ, хүдөө ажахын hалбаринуудта, мүн хүдөө нютагта байдаг арадай ажахын бусад hалбаринуудта hомологдодог зөөриhөө гаргажа үгэхэ гэжэ хараалагдаба. Мүн энэ зорилгые бэелүүлгэдэ зөөри гаргажа үгэхыень колхозуудта, кооперативна бусад организацинуудта дурадхагдаа. Техническэ дунда эрдэмэй мэргэжэл олгодог училищинуудые барилгада хабаадаха зорилгоор хүдөө нютагуудта байдаг предприятинуудай, организацинуудай, мүн колхозуудай гаргажа үгэhэн капитальна hомологлые нэгэдүүлхые союзна, автономито республиканаудай Министрнүүдэй Соведүүдтэ, крайкомуудта, облгүйсэдкомуудта зүбшөөгдөө.

Союзна республиканаудай Министрнүүдэй Соведүүдтэ, Хүдөө ажахын, Уhанай, ой модоной ажахын министерствэнүүд болон захиргаануудта, Хүдөөгэй барилгын министерствэдэ, профтех-hуралсалай органуудта иимэ даалгабари үгтөө гэбэл:

хүдөөгэй профтехучилищинуудта хүдөө ажахын бүхы hалбаринуудта хэрэгтэй мэргэжэл ехэтэй хүдэлмэришэдые, нэн түрүүн олон ондоо машинануудые жолоодожо шадаха механизаторнуудые, хүдөөгэй барилгада, уhанай, ой модоной ажахынуудта, эдеэ хоолой, мяха, hүнэй промышленностьдо, коммунальна, ажаhуудалай талаар хангадаг предприятинуудта хэрэгтэй мэргэжэл ехэтэй хүдэлмэришэдые бүри олоор hургаха, тэрэшэлэн дунда эрдэмэй хүдөөгэй профтехучилищинуудта басагадые олоор абадаг болохо;

энэ тогтоолоор хараалагдаhан даалгабаринуудые дүүргэхын тула барилга-хабсаралгын хүдэлмэриие хэрэгтэй хэмжээн соонь, болзор соонь (hуралсалай жэлэй эхилтэр) хэжэ дүүргэхэ;

хүдөөгэй профтехучилищи бүхэндэ hуралсалай кабинедүүдые байгуулха, лабораторинууд болон мастерскойнуудыень hуралсалай мүнөөнэй техническэ хэрэгсэлнүүдээр хангаха, училищинуудай hуралсалай материальна баазыень бэхижүүлхэ талаар бусад хэмжээнүүдые абаха;

арадай ажахын түсэб табихадаа, хүдөөгэй дунда эрдэмэй профтехучилищинуудые бариха районуудые хараалха, тиихэдээ тэдэниие тааруугаар хубаарилхые хараадаа абаха шухала:

хүдөөгэй профтехучилищинуудта hуралсалай шэнэ ажахынуудые байгуулхын ба хуушан ажахынуудыень үргэдхэхын тула газар таhалжа үгэхэ, мүн шэнэ техникэ болон түхеэрэлгэнүүдые үгэхэ.

1976—1980 онуудай туршада техническэ мэргэжэл олгодог хүдөөгэй училищинуудта багшанараар, үйлэдбэриин hуралсалай мастернуудаар хүдэлхыень дээдэ ба тусхай дунда hургуулинуудые дүүргэгшэдэй дундаhаа 41,2 мянган хүниие эльгээхэ, тэрэшэлэн ороной байгаалиин, экономическа районуудые хараадаа абан, эдэ училищинуудта эльгээгдэхэ кадрнуудые бэлэдхэхын тула дээдэ hургуулинуудай факультедүүдые, техникумүүдэй зарим отделенинүүдые мэргэжүүлэн хубилгаха гэжэ хараалагдаа.

Хүдөө нютагуудта байhан техническэ мэргэжэл олгодог училищинуудай инженернүүдэй, багшанарай ажалай эрхэ нүхэсэл hайжаруулха зорилгоор, директорнүүдтэ, директорнүүдэй орлогшонорто, багшанарта, хүмүүжүүлэгшэдтэ, үйлэдбэриин hуралсалай ахамад мастернууд болон мастернуудта хубиин ажахы түхеэрхэ болон гэр байра бариха хэрэгтэнь урьhаламжа хүнгэлэлтэтэйгөөр үгэхэ, мүн бусад хүнгэлэлтэ гаргажа үгэхэ гэжэ тогтоогдоо. Профтехучилищинуудай инженернүүдтэ, багшанарта гэр байра барихадань, культурно-ажаhуудалай шухала эрхэ нүхэсэл байгуулхадань туhалхые совет болон ажахын органуудта дурадхагдаа.

Хүдөөгэй профтехучилищинуудай hурагшадые материальна талаар хангалтые бүри hайжаруулхын тула 1975 оной сентябриин 1-hээ тусхай формотой хубсаhан нэмэгдэжэ үгтэхэ байна.

Техническэ мэргэжэл олгодог хүдөөгэй училищинуудта хэрэглэгдэхэ учебнигүүдые, hуралсалай пособинуудые, программануудые, hуралсалай бусад литературануудые хэблэжэ гаргахыень СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй хэблэлэй, полиграфиин, номой худалдаа наймаанай Гүрэнэй комитедтэ дурадхагдаа.

Союзна республиканаудай Министрнүүдэй Соведүүд, СССР-эй Элүүрые хамгаалха министерство, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй техническэ мэргэжэл олгодог hуралсалай Гүрэнэй комитет ВЦСПС-тэй суг хамта техническэ мэргэжэл олгодог хүдөөгэй училищинуудай инженернүүдые, багшанарые медицинскэ, санаториин, курортын талаар хангалтые hайжаруулха, мүн hайн амаралта эмхидхэхэ уялгатай.

Техническэ мэргэжэл олгодог hургуулинуудай профсоюзай организацинуудые бүри hайнаар хүтэлбэрилдэг болохые, hурагшадай техническэ, уран hайханай талаар хүмүүжэхэ тухай, спортын, нийтэ-оборонын хүдэлмэри эмхидхэхэ тухай, hурагшадай ажаhуудалай эрхэ байдалые, амаралтые hайжаруулха тухай бүри ехээр оролдохыень ВЦСПС-тэ дурадхагдаа.

Техническэ мэргэжэл олгодог хүдөөгэй училищинуудые шефтээ абахыень, hурагшадые коммунис ёhоор хүмүүжүүлгэдэ, гүнзэгы эрдэм ухаа абахадань бүри ехээр туhалхыень ВЛКСМ-эй ЦК-да дурадхагдаа.

Мэргэжэл ехэтэй хүдэлмэришэдые бүри hайнаар бэлэдхэдэг болохо талаар тодорхой хэмжээнүүдые абахыень партийна, советскэ, комсомолой, профсоюзай организацинуудые, училищинуудай коллективүүдые КПСС-эй ЦК, СССР-эй Министрнүүдэй Совет уряалаа. Энэ хадаа хүдөө ажахые хүгжөөхэ талаар партиин зохёоhон программые бэелүүлхэ шухала эрхэ нүхэсэл мүн болохо байна.

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указ

АГААРААР ДОБТОЛГОhОО ХАМГААЛХА СЭРЭГҮҮДЭЙ ҮДЭРЫЕ ЖЭЛ БҮРИ hАЙНДЭРЛЭДЭГ БОЛОХО ТУХАЙ

Агаараар добтолгоhоо ороноо хамгаалха сэрэгүүдэй Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнай үедэ ехэ габьяануудые гаргаhыень, амгалан сагта онсо шухала зорилгонуудые тэдэнэй дүүргэдэг байhыень хараада абажа, «Агаараар добтолгоhоо ороноо хамгаалха сэрэгүүдэй үдэрые» жэл бүри hайндэрлэдэг болохо гэжэ СССР-эй Верховно Соведэй Президиум тогтообо.

«Агаараар добтолгоhоо ороноо хамгаалха сэрэгүүдэй үдэрые» жэл бүри апрелиин хоёрдохи воскресенидэ hайндэрлэхэ.

Энэ үдэр манай Эхэ ороной ниислэл — баатар хото Москвада, союзна республиканаудай ниислэлнүүдтэ, баатар хотонууд: Ленинград, Волгоград, Севастополь, Одессэ, Новоросийск, Керчдэ, баатар хэрэм Брестдэ hайндэрэй гэрэл туяа сасаргаха.

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Н. ПОДГОРНЫЙ.

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь М. ГЕОРГАДЗЕ.

Москва, Кремль.
1975 оной февралиин 20.

ЛЕНИНЭЙ ОРДЕНТО ЗАБАЙКАЛИИН СЭРЭГЭЙ ОКРУГОЙ УЛААН ТУГТА, КУТУЗОВАЙ БА БОГДАН ХМЕЛЬНИЦКИИН ОРДЕНУУДТАЙ ПОРТ-АРТУРАЙ ГВАРДЕЙСКЭ МОТОСТРЕЛКОВО ПОЛКЫН АЛБАТАИДА

Хүндэтэ нүхэд!

Халуун дулаан үгэнүүдтэй бэлэгыетнай абажа, сэдьхэлни доhолоо. Энэ бэшэг Забайкалиин алдарта сэрэгэй округто сэрэгэй алба хэhэн мартагдашагүй сагыем hануулба. Тэрэ гэhэнhээ хойшо бага бэшэ саг үнгэрөө. Манай ороной экономическа, соёл болбосоролой түхэл шэнжэнь танигдахаар бэшэ болотороо хубиланхай. Совет арад Ленинэй партиин хүтэлбэри доро коммунизм байгуулгын хэрэгтэ асари ехэ илалта амжалтануудые туйлаа. Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнай хэсүү шэрүүн жэлнүүдтэ гайхамшаг алдар солоорой суурхаhан манай шэн габьяата Зэбсэгтэ Хүсэнүүд зэбсэглэлэйнгээ, дайшалхы шадабаринингаа талаар нилээд ургашаа дабшаhан байна.

Совет хүнүүд гушаад жэлэй туршада амгалан тайбан ажаhууна, ажаллана. Һүүлэй жэлнүүдтэ уласхоорондын байдалай талаар туйлагдаhан тааруу, ехэ хубилалтанууд дэлхэйн бүхы арадуудай этигэл найдабаридань, хүсэл эрмэлзэлнүүдтэнь харюусана. Иимэ тааруу байдал баталжалга туйлаха гэжэ шиидхэhэн байнабди. Харин, түримхэй хүсэнүүдэй зүгhөө уласхоорондын байдалай заhаралгада hаад тойбо татахые hэдэдэг, үрдилдэн зэбсэглэхэ политика баримталжа үргэлжэлhөөр, дэлхэй дээрэ шахардуу байдалай гуламтануудые бии болгохо гэжэ оролдодог байhыень минута зуурашье мартаха ёhогүй байhыемнай түүхэ, бодото байдал бидэндэ заана. Тиимэл ушарhаа, манай Зэбсэгтэ Хүсэнүүд hэргэг хёрхо, саг үргэлжэ дайшалхы бэлэн байха ёhотой болоно.

Таанар, нүхэд гвардейцүүд, бүхы совет сэрэгшэдтэл адляар, гайхамшаг зэбсэгүүдээ үнэн сэхээр, оролдосотой нэтэрүүгээр, хүсэ шадалаа гамнангүй шудалха, Эсэгэ ороной түлөө байлдаануудай үедэ тодорон гарhан илалтын наука шудалха, өөhэдынгөө бата сугтал бодолтой, эрэлхэг зоригтой, шэн габьяатайгаар хүмүүжүүлхэ байха гээд этигэнэб. Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнай дүй дүршэл, Совет Зэбсэгтэ Хүсэнүүдэй алдарта, дайшалхы гурим заншалнууд эдэ зорилгонуудые шиидхэхэ, хэрэгтэ сэгнэшэгүй ехэ удха шанартай байна. Армиин, Флодой бусад частьнууд болон корабльнууд шэнги, танай полкын дайшалхы шаналнууд Эхэ орондоо, арад зондоо хизааргүй үнэн сэхээр алба хэлгын гайхамшаг жэшээ харуулhан дайшалхы габьяануудтай совет сэрэгшэд-фронтовигуудай баатаршалгын мүнхэ hүлдэ тэмдэг болоно.

Таанадай амжалтанууд хадаа эсэгэнэрэйнгээ, үбгэ эсэгэнэрэйнгээ дайшалхы гурим заншалнуудые танай гвардейскэ полкын албатадай нэрэтэй солотойгоор үргэлжэлүүлжэ байhанай эли тодо жэшээ болоно. Дайшалхы бэлэдхэлээ улам дээшэлүүлхын, эрдэм мэргэжэл эрхимээр шудалхын, буу зэбсэг ба сэрэгэй техникэ гамтайгаар абажа ябахын түлөө, дайшалхы оршон байдалда тэдэниие үрэ ехэтэйгээр хэрэглэхын түлөө бүхы армиин социалис мүрысөө дэлгэрүүлхэ тухай полкынтнай гаргаhан патриотическа үүсхэл — Партида, совет арадта КПСС-эй ЦК-гай хандаhан Хандалгада hайн харюу болоно. Зэбсэгтэ Хүсэнүүдэй бүхы албатадай дунда танай уряагай ехэтэ hайшаагдан уншагдаhан. Нэгэ hаналгайгаар дэмжэгдэhэн ушар сэдьхэлээ ехээр ханаха ябадал үүсхэнэ. Совет арадтаа, Коммунис партидаа хизааргүй үнэн байдаг, сэрэгэйнгээ уялга шэн зоригтойгоор дүүргэдэг ябадал Соведүүдэй ороной сэрэгшын моральна шанарай өөрсэ шэнжэнүүд болодог байhыень эндэ дурдагдаhан ушар үшөө дахин лаблан гэршэлнэ. Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнда илалтын туйлагдаhаар 30 жэлэй ойе сэрэгэй ба политическэ hуралсалдаа шэнэ амжалтануудые туйлажа угтахыень, социалис Эхэ оронойнгоо хамгаалхы хүсэ шадал улам батадхахыень танай полкдо, манай алдарта Зэбсэгтэ Хүсэнүүдэй бүхы сэрэгшэдтэ хүсэнэб.

Коммунис амаршалга хүргэгшэ Л. БРЕЖНЕВ.

АПРЕЛИИН 19-дэ—КОММУНИС СУББОТНИК

МОСКВАГАЙ ТҮРҮҮ ПРЕДПРИЯТИНУУДАЙ КОЛЛЕКТИВҮҮДЭЙ ПАТРИОТИЧЕСКА ҮҮСХЭЛ

...союзна коммунис ...гууд ажалай юрын ...үдэй дунда онсо hуу... ...хэ ёhоороол эзэлдэг ...мнай бүгэдэ арадай ... үүсхэлэй, ажалай ... бүтээсын үдэрнүүд ... Эдэ үдэрнүүдтэ хэ... ...лион совет хүнүүд ...онойнгоо аша туhада, ... Ленинскэ партиин ту... дээрэ бэшэгдэhэн ...зангин уг зорилгонуу... ...ша туhада өөhэдын ду... ...лөөр, түлөөhэгүйгөөр ...адаг байна. В. И. Ле... түрэhэн үдэрые тэм... ...эдэ, ороной ажалшад ...өриингөө дүнгүүдые согсолдог, саашадаа бэелүүлхэ зорилгонуудаа хараалдаг заншалтай. КПСС-эй XXIV съезд дээрэ хараалагдаhан түсэбтэ юhэдэхи табан жэлэй зорилгонуудые 1975 ондо дүүргэхэ болонобди. Энэ зорилгоёо дүүргэхын тула шухала бүхы юумэ совет хүнүүд хэхэ.

В. И. Ленинэй түрэhөөр 105 жэлэй ойдо зорюулагдаhан коммунист субботнигые апрелиин 19-дэ үнгэргэхэ патриотическа үүсхэл Москвагай түрүү предприятинуудай коллективүүд гаргаба.

«Агууехэ үүсхэлэй» мүндэлhэн газарта Москва-Сортировочная гэжэ локомотивна деподо олоной хабаадалгатай митинг февралиин 20-до болоо. КПСС-эй XXIII съездын нэрэмжэтэ комсомол-залуушуулай колонныи Соведэй түрүүлэгшэ, машинист Д. В. Богданов митинг дээрэ үгэ хэлэхэдээ, үндэр бүтээсэтэ габшагай ажалаараа субботнигые тэмдэглэхыень нүхэдэйнгоо үмэнэhөө депогой бүхы ажалшадые уряалба. Машинистнүүд алмаhан материалаараа, электрын элшэ хүсөөр энэ үдэр хүдэлхэ юм гэбэ. Ниислэлэй заводуудай продукци ашаhан Ленинскэ эстафетын поезд Москва-Сортировочная станциhаа гараад, аха дүү союзна республиканаудай нэгэн худар ошохо.

Ильичэй нэрэмжэтэ локомотивна депогой хүдэлмэрилэгшэд «Агууехэ үүсхэлэй ёhо заншалые дэмжэнэбди», «Коммунис ажалай илалтада хүрэхэбди», «КПСС-эй XXIV съездын шиидхэбэринүүдые дүүргэхэбди!» гэhэн бэшэгүүдтэй транспарантнуудые баряад, февралиин 20-ной митингдэ ерэбэ.

Энэ үдэр Владимир Ильичэй нэрэмжэтэ Московско электромеханическа заводто митинг болобо.

(ТАСС-ай корр.).

...ДЭМ НАУКЫН ТУЙЛАЛТЫЕ ...ЙЛЭДБЭРИДЭ НЭБТЭРҮҮЛХЭ

...эроссин зүблөөн февралиин 20-до Москвада ...кэ, эрдэм, техникын ...тэ дэбжэлтые хүдөө ...да үргэнөөр нэбтэ...э хэрэгтэ эрдэм наука ...үүргэ дээшэлүүлхэ ...нуудые зүбшэн хэлэ... КПСС-эй ЦК-гай декабриин (1974 он) Пленумэй ...эринүүдэй, энэ Пленумдэ нүхэр Л. И. ...эй хэлэhэн үгын, ... совет арадта хандаhан КПСС-эй Центральна ...эдэй Хандалгын үндэ... гол шухала асуудалые зүблөөндэ хабаа... зүбшэн хэлсэхэ бай...

...ФСР-эй хүдөө ажахын ...р Л. Я. Флоренцьев ... бэелүүлгэдэ эрдэм ...н үүргэ дээшэлүүлхэ ... Россиин Федера... хүдөө ажахые хүг... гол зорилгонууд ту... ...идхэл хэбэ. КПСС-... ЦК-гай мартын (1965 он) ...м дээрэ үндэhэ hуу...бигдаhан партиин аг... политика шууд сэхээр ...hэнэй ашаар үнгэр... арбан жэлэй туршад газар тарьяалангай ба продуктнуудые үй...рилэн бэлэдхэлгые ни... ...үргэдхэhэн байнабди ...тэрэ тэмдэглээ. 1971—...4 онуудта республикын ...оз, совхозуудта ороохо ...ргуулан хуряалга, ...тэ наймадахи табан жэ...тэй жэшэбэл, 10 процент, мяхан — 12, нүн — ... процентээр дээшэлhэн ...

Түсэбтэ табан жэлэй түгэсхэхы жэлдэ эдэ амжалтануудаа батадхахаhаа гадна, байгша оной ба бүхы түсэбтэ табан жэлэй даабаринуудые дүүргэхэ, үлүүлэн дүүргэхэ шухала. Ороохо тарюа үйлэдбэрилэн бэлэдхэлгые ехэдхэхэ гээшэ гол шухала асуудал зандаа үлэнэ. Энэ жэлдэ 135 миллион тонно тарьяа хуряаха ёhотойбди. Үнгэрhэн жэлэйхитэй сасуулхада, үхэр мал, шубуу гүрэндэ худалдалга 6 процентээр дээшэлүүлэгдэхээр түсэблэгдэнэ.

Хүдөө ажахын бусад hалбаринуудта эрдэм наукын туйлалтануудай ямараар нэбтэрүүлэгдэжэ байhан тухай, хэдэ хэдэн институдуудай энээндэ ехэ туhа хүргэжэ байhан тухай дэлгэрэнгыгээр тогтоходоо, республикын эрдэм наукын олон эмхи зургаануудай хүдэлмэри бодото байдалай үндэр эрилтэнүүдтэ, хүдөө ажахын үйлэдбэриие саашадань hайжаруулгын, аша үрыень дээшэлүүлгын зорилгонуудта хүсэд дүүрэнээр харюусажа шаданагүй гээд министр тэмдэглээ. Түбэй хара хүрьhэтэ зонын, Сибириин, Алтайн ба хэдэ хэдэн бусад институдуудай селекционно түбүүд үндэр ургаса үтэдэг hайн шэнэ сорт удаан саг соо гарганагүй. Хартаабхын ажахын эрдэм шэнжэлгын институт, саахарай свеклын ба саахарай бүхэроссин эрдэм шэнжэлгын институт иимэ хүдэлмэри мүн лэ hулаар ябуулна.

Газарай үрэжэл hайжаруулха, үтэгжүүлгэнүүдые аша үрэ ехэтэйгээр хэрэглэхэ, уhалагдадаг газар дээрэhээ үндэр баян ургаса хуряаха, тэжээл үйлэдбэрилэн бэлдэлгые hайжаруулха, энэ хэрэгые промышленна үндэhэ hуури дээрэ табиха шухала хэрэгтэй дурадхалнуудые эрдэм наукын эмхи зургаанууд үйлэдбэридэ бүрин хүсэдөөр үгэжэ шадаагүй байhаар.

Байгал-Амарай түмэр замай барилгатай, нефтиин, газай ашагта малтамалтай газарнуудые элирүүлэн нээлгэтэй, гидро-элшэ хүсэнэй ба промышленна ехэ барилгануудые ашаглалгада оруулалгатай дашарамдуулан, эдеэ хоолой зүйлнүүдээр өөhэдыгөө хангалта хэхые улам түргэдхэхые Сибириин, Алас-Дурна зүгэй эрдэмэй эмхи зургаанууд оролдохо зэргэтэй.

ВАСХНИЛ-ай вице-президент В. Д. Панников, Хара хүрьhэгүй зонын түбэй районуудай хүдөө ажахын эрдэм-шэнжэлэлгын институдай директор, профессор Г.В. Гуляев, ВАСХНИЛ-ай аграрно-промышленна бүлэг барилгануудай, нэгэдэлнүүдэй хэрэгүүдые эрхилдэг Соведэй түрүүлэгшэ, ВАСХНИЛ-ай гэшүүн-корреспондент А. С. Негру-Водэ, хүдөө ажахын ажал хэрэгые хүтэлбэрилхэ бүхэсоюзна эрдэм-шэнжэлгын институдай директор, ВАСХНИЛ-ай гэшүүн корреспондент Ю. Т. Бузилов болон бусад зүблөөн дээрэ үгэ хэлэбэ.

КПСС-эй ЦК-гай хүдөө ажахын таhагые даагшын орлогшо В. П. Бородин, РСФСР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын орлогшо Н. Ф. Васильев ВАСХНИЛ-ай президент П. П. Лобанов, КПСС-эй ЦК-гай, СССР-эй Госпланай РСФСР-эй Министрнүүдэй Соведэй, министерствэнүүдэй, албан зургаануудай харюусалгата хүдэлмэрилэгшэд зүблөөнэй хүдэлмэридэ хабаадаа.

Зүблөөн февралиин 21-дэ хүдэлмэрээ үргэлжэлүүлхэ.

(ТАСС-ай корр.).

БААТАРШАЛГА ГАРГАХААР БЭЛЭН БАЙХА

Дайшалхы бэлэдхэлээ улам дээшэлүүлхын түлөө бүхы армиин социалис мүрысөөнэй үүсхэл гаргаhан, Ленинэй ордено Забайкалиин сэрэгэй округой Улаан тугта, Кутузовай ба Богдан Хмельницкиин ордендуудтай Порт-Артурай гвардейскэ мотострелково полкын албатад КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь нүхэр Л. И. Брежневтэ бэшэг эльгээбэ. Дайнай хэсүү шэрүүн жэлнүүдтэ хэдэн зуугаад дайшалхы габьяануудые гаргаhан, долоон сэрэгшэдэйнь Советскэ Союзай Геройнууд болоhон полкынхид-фронтовигуудайнгаа алдарта гурим заншалнуудые нарин нангинаар сахижа, арьбадхажа байдагбди гэжэ сэрэгшэд-забайкалецууд элидхэнэ.

Эсэгэ ороноо хамгаалгын агууехэ дайнда совет арадай туйлаhан илалтын 30 жэлэй ойе тэмдэглэхэ бэлэдхэлэй хэгдэжэ байhан эдэ үдэрнүүдтэ геройнууд-полкынхидой нэрэмжэтэ экипаж, отделени, расчет гэжэ нэрлэгдэхэ эрхын түлөө, Эхэ оронойнгоо түлөө байлдаануудай үедэ баатарлигаар унаhан нүхэдэйнгөө түлөө дайшалхы машинануудые жолоодохо, мэргэнээр буудаха эрхын түлөө тэмсэл полк дотор дэлгэрэнхэй. Полкынхид албанай ба hуралсалай талаар гаргадаг оролдолго хүсэлэлгээ улам арьбадхана. Һуралсалай-дайшалхы зорилгонууд, эрилтэнүүдые эрхимээр дүүргэхэ, техникэ ба зэбсэгүүдые үрэтэй hайнаар хэрэглэхэ, тэдэниие гамтайгаар абажа ябаха гэhэн социалис үндэр уялгануудаа амжалтатайгаар бэелүүлнэ. Коммунистнууд, комсомолшууд хододоо дайшалхы коллективые нягтаруулан нэгэдхэгшэ хүсэн болоно.

Зэбсэгтэ Хүсэнүүдэй үмэнэ партиин табиhан шухала, харюусалгатай зорилгонуудые саашадаа, бүхы совет сэрэгшэд шэнгеэр, эрхим hайнаар дүүргэхэ, баатарнуудай дайшалхы гурим заншалнуудые хямгадан сахиха ба арьбадхаха, социалис гүрэнэйнгөө хилэнүүдые найдамтайгаар сахин хамгаалгын аша туhада баатаршалга гаргахабди гэжэ КПСС-эй Центральна Комитедые гвардейцүүд найдуулна.

ХАБАРАЙ ТАРИЛГАДА БЭЛЭДХЭЛ ТҮЛЭГ ДУНДАА

ЯРУУНЫН аймагай Нарhатын совхоздо Ким Цыбенович Аюшин олон жэлэй туршада ажаллана. Тэрэ совхозой түбэй машинно-тракторна мастерскойдо олон жэлэй туршада слесареэр ажалладаг юм. Нютагайнь хүнүүд тэрэниие алтан гартай гэжэ дэмы хэлсэдэггүй ёhотой даа. Юуб гэхэдэ, Ким Цыбенович ямаршье ажал—орёошье, хүндэшье hаань—hайн шанартайгаар, зохидоор хээд лэ байдаг гээшэ.

Мүнөө совхоз хабарай тарилгада хэрэглэгдэхэ техникэеэ заhабарилгада хүдэлжэ байнхай. Ким Цыбеновичтэ энэ шухала хүдэлмэриин эгээл харюусалгатай ажалынь даалгагдана. Үнинэй дүй дүршэлтэй болоhон Ким Цыбенович тракторнуудай түлишын аппаратура заhабарилгада мүнөө ажаллана.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Нарhатын совхозой үнинэй хүдэлмэрилэгшэ, коммунист К. Ц. Аюшин.

Б. ГАДЬЯНОВАЙ фото.

ОЛОН ЖЭЛДЭ ЗАҺАБАРИГҮЙГӨӨР...

Гээгдэнги ябадаг, гүрэндэ гарза хэдэг предприяти гэжэ Хёлгын леспромхоз тухай урдань хэлсэдэг байгаа. Харин леспромхозой коллектив жэл бүхэндэ продукци үйлэдбэрилгэ, худалдалгые ехэдхэжэ, түсэбөө һара, жэл бүхэндэ дүүргэдэг болоо. Хэрбээ үнгэрһэн табан жэлэй һүүлшын жэлдэ 695.000 түхэригэй продукци худалдаһан байбал, энэ табан жэлэй һүүлшын жэлдэ нэгэ миллион 500 мянган түхэригэй продукци худалдаха юм.

Леспромхозой продукци — модон, түлеэн, хюроодэмэл материал ороноймнай ой тайгаар хомор районуудта эльгээгдэдэг. Гадна леспромхозой хэрэглэлэй зүйлнүүдые бүтээдэг цехэй коллектив олон янзын продукци хэдэг болонхой.

— Ажалнай урагшатай һайн, — гэжэ леспромхозой директор А. С. Кочетов хөөрэнэ. Нёдондо жэлэй түсэбые үлүүлэн дүүргээ һэмди. Коллективнай энэ жэлдэ дээшэлүүлэгдэһэн социалис уялга абаа.

Энэ социалис уялгануудаа дүүргэхэ гэжэ бүхы хүдэлмэришэд оролдоно. Түсэбөө дүүргэхэ хэрэгтэ транспортнигуудай, автомашинын жолоошодой оруулдаг туһа нэмэриинь горитой ехэ. Тэдэнэй дундаһаа Зиновий Афанасьевай, Карп Утенковой нэрэ дурдамаар.

Эдэ жолоошод леспромхозой үнинэй хүдэлмэришэд, бүхы коллектив дотороо хүндэтэй хүнүүд. З. В. Афанасьев 1967 ондо МАЗ-50 автомашина даажа абаад, капитальна заһабаригүйгөөр 300.000 километртэ ябуулаа. Машинаяа һайнаар харууһалдаг, саг соонь заһабарилдаг. Тиимэһээ харгыда эбдэржэ, һаатаһан ушар гараагүй. Машинань мүнөөшье һайн зандаа. 15—16 метр утатай модонуудые тэрэ зандань шэрэнэ. 25 жэлэй туршада эндэ жолоошоноор хүдэлхэ зуураа, даабаряа жэл бүхэндэ дунда зэргээр 115 процент дүүргэдэг юм.

К. Г. Утенков машинаяа мүн лэ 300.000 километртэ ябуулаа, тэрэнээ мүн лэ 1967 онһоо эбдэнгүй жолоодожо ябана.

— Муугаар ажаллаха эрхэгүйб, — гэжэ Карп Григорьевич хэлэдэг. Эдэ үгэнүүдынь тэрэнэй үдэр бүриин ажалаар батадхагдана. Модо шэрэхэ нёдондо жэлэй даабарийе 120 процент дүүргэһэн юм.

Эдэ хоёр жолоошод хоорондоо мүрысэдэг. Ажалай бүтээсэ дээшэлүүлхэ, ехэ модо шэрэхэ, автомашинаа һаадгүйгөөр ябуулха, горючи, тоһолгын материал алмаха гэжэ жэл бүхэндэ хараалдаг, тэрэнээ дүүргэдэг.

Ажалдаа үнэн сэхээр хандадаг хүдэлмэришэд леспромхоздо үсөөн бэшэ. Тэдэнэр З. В. Афанасьев, К. Г. Утенков гэгшэдһээ жэшээ абажа, бүтээсэ ехэтэйгээр ажаллахые оролдоно. Леспромхозой олохи хүдэлмэришэд хоорондоо мүрысэжэ, табан жэлэй һүүлшын жэлэй, мүн бүхы табан жэлэй түсэбые болзорһоонь урид дүүргэхэ гэжэ хараалаа.

Социалис мүрысөөнэй үрэ дүнгүүд һара бүхэндэ согсологдожо, бүгэдэндэ мэдээжэ болгогдоно. Хүдэлмэришэн бүхэн һара соо ямараар ажаллажа, даабаряа хэр дүүргэһэнээ саг соонь мэдэжэ абадаг. Эдэ бүгэдын ашаар леспромхоз түсэбөө һара бүхэндэ дүүргэнэ. Январиин түсэб 103 процент дүүргэгдэһэн байна.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: эрхим жолоодогшодой нэгэн З. В. Афанасьев, леспромхозой директор А. С. Кочевтой (зүүн гарһаа) Хүндэлэлэйнгөө грамотануудые хаража һууна.

Л. ПОПОВ,
фотонь авторай.

ПРОФСОЮЗУУДАЙ ОБЛАСТНОЙ СОВЕДЭЙ ПЛЕНУМ

Профсоюзууд хоорондын областной XIII конференциин шэнээр һунгаһан облпрофсоведэй түрүүшын пленум боложо, тэндэ эмхидхэлэй асуудалнууд харагдаа.

Профсоюзуудай областной соведэй президиумэй бүридэлдэ эдэ нүхэд һунгагдаа: **Л. В. Антонова, С. Б. Бальжинимаев, П. М. Кликунов, С. Я. Козулина, В. С. Кузнецов, Л. Д. Мадыева, П. Н. Петров, Д. Ц. Ринчино, В. Р. Соктоев, В. И. Титов, Т. И. Федоров, В. И. Черныш, С. В. Шагдырова.**

Нүхэр **Титов В. И.** профессиональна союзуудай областной соведэй президиумэй түрүүлэгшээр, нүхэд **Л. В. Антонова, Д. Ц. Ринчино** президиумэй секретаряар, штатнабэшэ секретаряар **Т. И. Федоров** гэгшэд һунгагдаһан байна.

Эмхидхэлэй-инструкторскэ таһагые даагшаар **П. М. Кликунов**, үйлэдбэриин-ниитын хүдэлмэриин болон салин хүлһэнэй таһагые даагшаар **О. А. Кучук**, ниитын хүдэлмэриин таһагые даагшаар **А. Е. Совгир**, социальна страхованиин таһагые даагшаар **П. Н. Чумаков**, финансын таһагые даагшаар **И. К. Некипелов**, далай-гэр байрын таһагые даагшаар **Н. А. Блинов**, юридическэ консультациин таһагые даагшаар **Е. Г. Дашицыренова** гэгшэдые пленум баталба. Тиихэдэ **И. С. Деркач** ахалагша техническэ инспектороор баталаа.

Профсоюзуудай областной шалгалтын комиссиин эмхидхэлэй заседани боложо, **П. В. Бракчуков** энэ комиссиин түрүүлэгшээр һунгагдаа.

ПРОФСОЮЗУУД ХООРОНДЫН ОБЛАСТНОЙ XIII КОНФЕРЕНЦИИН ҺУНГАҺАН ОБЛПРОФ СОВЕДЭЙ ГЭШҮҮД

Агалова Э. И.	Козулина С. Я.
Антонова Л. В.	Леонов В. А.
Арбутовская А. А.	Манжеханов П. К.
Аюрзанаев И. Ц.	Мадыева Л. Д.
Бадмаев С. Ч.	Мацуков В. И.
Базаров В. Б.	Миронова Г. П.
Балданова В. П.	Немцев Б. А.
Бальжинимаев С. Б.	Продайвода Е. В.
Батуев В. Г.	Петров П. Н.
Бартаханов Т. Б.	Подлеснов В. Ф.
Богомолова Г. С.	Ринчино Д. Ц.
Березкин П. С.	Самбилов Д. Ц.
Бубеев Д. С.	Санжимытыпов М.
Вторушин А. И.	Совгир А. Е.
Габагуева О. И.	Сафронов Н. В.
Гармаева Д. Г.	Старков М. И.
Грудинин Н. Д.	Степанова С. П.
Деркач И. С.	Смолин А. В.
Денисенко М. Е.	Сультумова Е. Б.
Дашицыренова Ж.	Слепнев П. Ф.
Дьяченко М. Ф.	Соктоев В. Р.
Егорова В. Н.	Серебренников Д.
Ефимова Т. Ф.	Титов В. И.
Еременко Е. Б.	Тихонова В. В.
Засухин В. Г.	Тыхеева М. Б.
Иванова С. А.	Убеев М. М.
Исаков В. В.	Федоров Т. И.
Казаков П. И.	Хартаева А. Л.
Казазаева К. И.	Чебунин С. К.
Кликунов П. М.	Червинская Н. И.
Кузнецов В. С.	Черныш В. И.
Кузнецова Л. Н.	Шагдырова С. В.
Козлова А. Д.	Шевченко П. С.
Конев Г. М.	Шелковников Н. Е.
Крючков Н. И.	Щербинин П. Д.
Кушеев Б. Г.	Юнжуров Б. В.
Кучук О. А.	

СОВЕДЭЙ ГЭШҮҮНДЭ КАНДИДАДУУД

Алдохина А. В.	Матвеев Б. М.
Бранчуков П. В.	Михалев О. И.
Иванова Н. А.	Онучин В. Г.
Кузьмина Л. Г.	Санжиева Т. Н.
Кузьмин А. М.	

ПРОФСОЮЗУУД ХООРОНДЫН ОБЛАСТНОЙ XIII КОНФЕРЕНЦИИН ҺУНГАҺАН ШАЛГАЛТЫН КОМИССИ

Абидуев А. Ж.	Мороз Ф. А.
Балханов Ю. Л.	Некипелов И. К.
Блинов Н. А.	Пластинина Е. В.
Балаганский М. С.	Рыбникова Н. Я.
Ваганов А. Ф.	Санданов Б. Д.
Веретенов Л. Н	Хаидирова М. Д.
Ильин А. Д.	Цыбиков Б. Б.
Киселев Г. С.	Чернявский Л. Ф.
Комиссаров Л. С.	Чумаков П. Н.
Кихней А. П.	Шотин В. М.
Мальцев Н. Н.	Шахартуев В. Ф.
Молонов И. И.	

ҮРЭ ДҮНГҮҮД БА ЗОРИЛГОНУУД

ВЛКСМ-эй Буряадай обком республикын колхоз, совхозуудай, промышленна предприятинуудай комсомолой организацинуудай 1974 оной хүдэлмэриин дүнгүүдые гаргаба.

Юһэдэхи табан жэлэй тодорхойлхы удха шанартай дүрбэдэхи жэлдэ комсомолшууд болон залуушуулнай яһала амжалтатайгаар хүдэлжэ гараа. Агууехэ Октябриин социалис революциин 57 жэлэй ойн үдэр 6 мянга гаран залуу ажалшад 1974 онойнгоо даабаринуудые, социалис уялгануудые сүм дүүргээд байгаа һэн. Харин 620 залуу хүбүүд, басагад, комсомол-залуушуулай 29 коллектив бүхыдөө табан жэлэйнгээ түсэб дүүргэһэн тухайгаа элидхэһэн юм.

Баргажанай, Улаан-Үдын, Зэдын аймагуудай, Советскэ, Железнодорожно районуудай комсомолой организацинууд эрхим үрэ дүнгүүдые туйлажа, социалис мүрысөөндэ илаһан байна.

Улаан-Үдын прибор бүтээлгын, авиационно, «Электромашина» заводуудай, нарин сэмбын комбинадай комсомолой организацинууд ВЛКСМ-эй ЦК-гай дамжуулгын улаан вымпелнүүдтэ хүртөө.

Прибор бүтээлгын заводой 1.800 гаран залуу хүдэлмэришэд, комсомол-залуушуулай 59 коллектив 1974 оной декабриин 25-да жэлэйнгээ түсэб дүүргээд байһан юм.

Пётр Бусовиковой комсомол-залуушуулай бригадын гаргаһан «Эрхим шанартай продукци тушааха» гэһэн үүсхэл манай республика соо үргэнөөр дэмжэгдээ. Тус заводто 700-гаад залуу хүдэлмэришэд гансал эрхим шанартай продукци тушаана. Тиихэдэ 323 комсомолшууд өөрын шанарай тэмдэгтэй болонхой.

Нарин сэмбын комбинадта хүдэлдэг 45 залуу хүдэлмэришэд «Табан жэлэй залуу гвардеец» гэһэн ВЛКСМ-эй ЦК-гай мүнгэн тэмдэгтэ хүртөө. Предприятиин комсомолшууд Молдавиин ССР-эй Тираспольско оёдолой фабрикын комсомолшуудай гаргаһан үүсхэлые дэмжэжэ, «Эрхим шанарай бригаданууд» гэһэн нэрэ зэргын түлөө тэмсэжэ байна.

Авиационно заводой комсомолшууд болон залуушуул уралан нарижуулгын хэрэгтэ эдэбхитэйгээр хабаадалсадаг юм. Үнгэрэгшэ жэл соо тэдэнэрэй оруулһан олон дурадхалнууд үйлэдбэридэ нэбтэрүүлэгджэ, 124 мянган түхэригэй мүнгэн зөөри алмаха арга боломжо олгоо.

Агууехэ Илалтын 30 жэлэй ойе нэрэтэй түрэтэйгээр угтахын тулада залуушуул тэмсэжэ байна. ВЛКСМ-эй XVII съездын делегадууд Ирина Бондарева, Игорь Скриник гэгшэдэй гаргаһан «Өөрынгөө түлөө, мүн тэрэ хүбүүнэй түлөө» гэһэн үүсхэл үргэнөөр дэмжэгдэнэ.

Локомотив-вагон заһабарилгын заводто ажаллажа байһанаа дайнда мордоод, Эсэгэ ороноо хамгаалан, баатарай үхэлөөр унаһан 358 сэрэгшэдые комсомол-залуушуулай коллективүүд бүридэлдөө абаа. Тиигээд тэдэнэрэй халаанайнь даабарине өөһэдөө дүүргэнэ.

Республикын хүдөө ажахыда 13 гара мянган залуу хүбүүд, басагад ажаллажа байна. Бүхыдөө комсомол-залуушуулай 386 коллектив бии болгогдонхой. Тэдэнэй тоодо һү һаалиин 54 фермэ, хонишодой 105 бригада орохо.

1974 оной дүнгөөр хонишодой комсомол-залуушуулай 25 бригада 100 эхэ хонин бүриһөө зуу, зуу гаран хурьга абажа түлжүүлээ, ноохо ехээр хайшалжа абаа.

Комсомолой ажабайдал

Зэдын аймагай залуу хонишод илангаяа амжалтатайгаар ажаллаа гэжэ хэлэхэ хэрэгтэй. Энэ аймагай хонишодой 7 бригада зуутанай тоодо оролсоо бшуу.

Борьёогой совхозой ахалагша хонишон Виктор Базаров угтамжын түсэб абаа һэн. Тэрэ 100 эхэ хонин бүриһөө 150 хурьга абажа түлжүүлхэ, хонин бүриһөө 4,5 килограмм ноохо хайшалжа, гүрэндэ тушааха зорилго урдаа табина. Тиигээд Сэлэнгын аймагай түрүү хонишон Цырен-Доржо Шиндаковые мүрысөөндэ уряа һэн. Мүнөө үедэ залуу хонишоднай үбэлжэлгээ яһала амжалтатайгаар үнгэргэжэ байнхай.

Һү һаалиин комсомол-залуушуулай фермэнүүдэй дунда Түнхэнэй аймагай Саянай совхозой Улаан-Горхоной фермын һаалиншад шалгарһан байха юм. Тодорхойлхы жэлэйнгээ даабарине энэ коллектив 147,4 процент дүүргээ. Фермын эрхим һаалишан Радна Пархаева «Табан жэлэй залуу гвардеец» гэһэн ВЛКСМ-эй ЦК-гай алтан тэмдэгээр шагнагдаа һэн. Энэмнай үндэр амжалта гээшэ ааб даа.

Улаан-горхонойхид Агууехэ Илалтын 30 жэлэй ойе угтуулан, табан жэлэйнгээ түсэбые майн 9-нэй үдэр дүүргээд байхабди гэжэ мэдүүлбэ.

Зэдын аймагай Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой Булагай, Сэлэнгын аймагай «Эрдэм» колхозой Дэбэнэй, энэл аймагай Сэлэнгын совхозой Ехэ-Сагаанай, Мухар-Шэбэрэй аймагай «Забайкалец» совхозой «Центральная» фермэнүүдэй коллективүүд түсэбтэ даабаринуудаа холо үлүүлэн дүүргэжэ, магтаал, һайшаалда хүртэнэ.

Жэшээлхэдэ, Зэдын аймагай Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой Булагай һү һаалиин фермын коллектив һаамхай үнеэн бүриһөө дунда зэргээр 2.131 килограмм һү һаажа, аха нүхэдһөө гээгдэнгүй ябана.

Онсолон хэлэхэдэ, тус аймагай 17 залуу һаалишад хоёр мянган килограмм һү үнеэн бүхэнһөө абаа. Харин 1973 ондо оройдоо хоёр һаалишан иимэ үрэ дүнтэйгөөр жэлээ дүүргээ һэн.

1974 оной тарилгын, ургаса хуряалгын үедэ Ростовско областиин «Московский» совхозой комбайнернуудай үүсхэл манай республикын залуу механизаторнууд үргэнөөр дэмжээ һэн.

Ургаса хуряалгын үедэ комсомол-залуушуулай 752 агрегат бии болгогдожо, 5 мянган залуу механизаторнууд хүдэлжэ гараа бэлэй. Тэдэнэрэй хүсөөр 193.711 гектар газарай тариан хадагдажа, 1 миллион 200 мянган центнер ороохон сохигдоһон байха юм. Гадна 87.731 гектар намарай паар хахалагдаа.

Хяагтын аймагай Ранжуровай нэрэмжэтэ колхозой комбайнер Николай Аносов 6.708 центнер, Бэшүүрэй аймагай «Победа» колхозой комбайнер Василий Ралилеев 6.230 центнер ороохо сохижо, онсо шалгарһан байха юм.

Мүнөө республикымнай залуу үетэнэй урда үшөө ехэ зорилгонууд табигдана. Юһэдэхи табан жэлые амжалтатайгаар түгэсхэхын тулада арга боломжонуудаа элсүүлхэ, түрүү дүй дүршэл ажалдаа хэрэглэхэ, хүсэ шадалаа гамнангүй габшагайгаар ажаллаха ёһотой болонобди.

Бүхэсоюзна социалис мүрысөөндэ хам оролсожо, партида, совет арадта КПСС-эй ЦК-гай хандаһан Хандалгада харюу болгон, ажалай үндэр амжалтануудые туйлахые эрмэлзэхэ гэзшэ залуу ажалшан бүхэнэй нангин уялга.

Д. ЦЫРЕНДОНДОКОВ,
ВЛКСМ-эй обкомой хүдэлмэришэн болон хүдөөгэй залуушуулай таһагые даагша.

СОЮЗНА РЕСПУБЛИКАНУУДҺАА МЭДЭЭСЭНЭ

РСФСР:

ИЛАЛТЫН 30 ЖЭЛЭЙ ОЙН ХҮНДЭЛЭЛДЭ

«Илалтын 30 жэлэй ой» — совет шэнэ теплоход иимэ нэрэтэй болохо. Далайн флодой министерствэдэ иимэ шиидхэбэри абтаа.

Уласхоорондын лининүүдтэ ашаа зөөхөөр хараалагдаһан энэ судна Ленинградай Ждановай нэрэмжэтэ заводто бүтээгдэжэ байна. Судна бүтээгшэд тэрэниие болзорһоонь урид дүүргэхэөр шиидэнхэй. Бүгэдэ арадай энэ агууехэ һайндэрэй хүндэлэлдэ иимэ нэрэ абаһан энэ теплоход май һарада Балтикаһаа Алас-Дурна худар шэглэн гараха юм. Тэрэ Алас-Дурнын далайн пароходстводо алба хэхэ байна.

(ТАСС-ай корр.).

КАЗАХСТАН:

ХҮДӨӨГЭЙ БОЛЬНИЧНА ХОТОНУУД

Мүнөө үе сагай эрилтэдэ харюусамаар, 240 шэрээтэй больнична хото Капчагайда һаяхан ашаглалгада үгтэбэ. Терапевтическэ, хирургическа, стоматологическа отделенинүүд, рентген, физиотерапевтическэ кабинедүүд, лабораторинууд болон поликлиникэ больницын бүлэг барилгада ороно.

Түсэбтэ юһэдэхи табан жэлэй эхинһээ хойшо эмшэлэлгэ һэргылэлгын хэдэн арбаад эмхи зургаанууд баригдаһан байна. Халата районой Кеген түбтэ баригдаһан больничнэ хото, сүл губиин дунда уһалагдадаг, ногоон ургамалтай талада оршодог «Бахбахтинский» гэжэ барайгар ургуулагшадай залуу совхоздохи больница тэрэ тоодо ороно.

(ТАСС-ай корр).

Алма-Ата.

УКРАИНА:

СТАНОК-УНИВЕРСАЛ

В. Я. Чубариин нэрэмжэтэ Краматорско хүндэ станок бүтээдэг заводто бэлдэгдэһэн станок-автомадай хэхэ ажалые бэелүүлжэ шадаха мэргэжэлтэй хүниие тудаһан предприятида олохонь бэрхэтэй ха.

«КЖ-164-1Ф2» түхэлэй энэ токарна хүндэ станок программна хүтэлбэритэй, найман метр утатай, нэгэ хахад метр диаметртэй, дүшэн тонно хүрэтэр шэгнүүртэй булад детальнуудые тоншылдожо шадаха. Станок ганса ехэ хэмжүүртэй детальнуудые бүтээжэ шададаг гэжэ һаналтагүй. Энэ асари ехэ автомат-станогые тон орёо хэлбэритэй зүйлнүүдые бүтээхэдээ, олон тоото нүхэ-һүбэ гаргахадаа хэрэглэжэ болоно. Энэ орёо хүдэлмэриие автомат хүнэй хабсадалгагүйгөөр бүтээдэг.

Краматорскын станок бүтээгшэд шэнэ зүйлөө Ленинградай «Кировский завод» гэжэ нэгэдэлдэ эльгээбэ.

(ТАСС-ай корр.).

Краматорск,
Донецкэ область.

ТАДЖИКИСТАН:

ХАДА ГАЗАРТА КАНАЛ МАЛТАГДАБА

Таджикистанай зүүн урдахи 30 мянган гектар поли, саад винограднигууд энэ жэлдэ ундалуулагдадаг болохонь. Хозратишах гэжэ хадын ташалангаар малтагдажа эхилһэн каналаар энээн рүү уһан ерэхэ болоно. Арбан километр утатай энэ канал хадын хүтэл гаталха байна.

Шэнэ каналаар урадхуулагдаха Пянджска уһан Куляб-Дарья гэжэ уһанай бүлэг барилга дээгүүр гаража, хлопок таридаг Восейскэ, Кулябска хоёр районой полинуудта асарагдаха юм.

(ТАСС-ай корр.).

Душанбе.

НАРАЙ МАЛ — НАЙДАМТАЙ ГАРТА

ТАБАН ЖЭЛЭЙ ТҮРҮҮШҮҮЛ

Ажалаар бэеэ шэмэглэһэн хүн хэзээдэшье зон нүхэдэйнгөө, айл, аймагайнгаа дунда хүндэтэй байдаг гээшэ. Сэлэнгын совхозой Ехэ-Сагаанай һаалиин фермын тугалшан Анна Лубсановна Буянтуева эгээл тиимэ хүн юм.

Энэ эхэнэр арбан долоон наһатайһаа хойшо мал ажал дээрэ хүдэлнэ. Тэрэ гэһээр аяар 15 жэл үнгэрөө ха юм. Анха түрүүн басаганай фермэдэ һаалишан боложо ерэхэдэнь заримашуул: — «Энэмнай ажалша байһанаа хэр харуулха ааб даа, арбаад хоноод ажалдаа диилдээб гээд болишоогшоб», — гэлсэдэг һэн гэдэг.

— Анха түрүүшынхээ фермэдэ ерээд, танихагүй хүнүүдтэ нигэжэ хэлүүлхэдэ муушаг байгаа. Теэд яалтайб? Али һөөргөө бусаха гү, али?.. Үгы даа, тиигэжэ болохогүй гэжэ бодоод, лангаар бэеэ барижа, ажалдаа хам ороо бэлэйб, — гэжэ Анна Лубсановна фермэдэ хүдэлжэ эхилһэн түрүүшынгээ үдэрнүүд тухай хөөрэнэ.

Һайн юумэ татасатай гэдэг хамнай. Дүй дүршэлшьегүй һаа, нүхэр Буянтуева үнинэй бэрхэ малшадай ажалые һонирхон харадаг, тэдэнһээ һургаал абадаг юм. Сагай ошохо тума тэрэ ажал хүдэлмэридөө дүршэжэ, һү һааха уялгаяа нэрэтэй түрэтэйгөөр дүүргэжэ, малшадай магтаалда хүртэдэг болоо һэн. Тэрэ алар арбаад жэл соо Ехэ-Сагаанайнгаа фермэ дээрэ үнеэ һаажа гараһан байха. 1965 оной үбэл Сэлэнгын совхоздо нарай тугалнууд элдэб үбшэндэ дайрагдажа, мүн муугаар харууһалагдаһанһаашье болоно, олоор гарзалагдаа бэлэй. Совхозой дирекци, партийна комитет нарай тугалнуудые харууһалха ажалда бэрхэ, харюусалгаяа мэдэхэ хүнүүдые оложо табяа һэн. Тэрэ тоодо Анна Лубсановна Буянтуева оролсоһон юм.

Сэхыень хэлэхэдэ, түрүүн дүршэһэн, мэдэһэн ажалһаа болижо, ондоо ажалда ороходо балайшье дуратай байгаагүй.

— Нарай тугалнуудые гарзагүй ехэ болгохо гээшые үнеэ һааханаа хүндэ хүшэр гэжэ һанадаг байгааб. Даб гэһээр лэ эдэниие хүйтэ нойто абажа, элдэбын үбшэндэ дайрагдажа үхэшэхэ аабза гэжэ ехэ айгша бэлэйб. Гадна тугалшан гээшэмнай эгээл харюусалгатай хүн гээшэ гэжэ совхозой хүтэлбэрилэгшэдэй хэлэхэдэ баһа һанаан болохош, — гэжэ Анна хөөрэнэ.

Тиимэшье байгаа ёһотой. Урдань эхыень хүхүүлжэ тугал түлжүүлхэдэ һурагүй амар шэнги байгаа ха юм. Мүнөө эхэһээнь нарайданьамярлаад, зоотехническэ заабариин ёһоор эдеэлүүлхэ, харууһалха болоо. Мүнөө сагта тугалшанаар ажаллахада, дүй дүршэл хэрэгтэй. Харин Анна Лубсановна бэрхэшээлһээ сухаридаггүй зантай хадаа, балай ехэ арсаагүй олон юумые хэлэнгүй энэ шэнэ ажалда ороһон байна.

Арбаад жэл соо нарай тугалнуудые харууһалжа, яһала ехэ дүршэлтэй болоо. Аннын дүй дүршэл, ажал хүдэлмэритэйнь танилсахала тугалшад бусад фермэнүүдһээ Ехэ-Сагаан айлшалдаг болонхой.

— Нарай мал харуулалхадаа Лубсановнамнай хэнһээшье бэрхэ, тугалнуудайнь тамир тэнхээ һайнууд, — гэжэ нүхэдынь хэлсэдэг байна.

Анна Лубсановна Буянтуева өөрынгөө баян дүршэл тухай манда хөөрэжэ үгэһэн юм. Тэрэ тугалай гарамсаар эхэдэнь һайса долёолгодог, 20—30 минутын үнгэрхэдэ, тэдээндэ эхынь бүлеэхэн ууараг эдюулдэг байна. Түрэхэһөөнь хойшо табан хоногой турша соо — 2,5 час болоод лэ 500 граммһаа — 800 грамм хүрэтэр уурагыень эдюулдэг заншалтай. Энэл табан хоногые тугалшан Анна нарай мал түлжүүлхэдэ эгээл харюусалгатай үе гэжэ тоолодог. Үдэр бүри нарай тугалнуудые һолоомоор хэгдэһэн аршуулаар һайса аршажа, массаж хэдэг. Тиигэхэдэнь малай бэе һэргэжэ, шуһанай гүйсэ һайжардаг.

— Тугалда массаж хэхэдэ, тэрэ һураггүй һэргүүн болодог, эдихэньшье һайжардаг юм. Тинхэдэ уурагаа һайса хүхэһэн нарай мал түргөөр тэбеэрдэг. Яахадааб гэхэдэ, эхынь уураг соо тугалда хэрэгтэй микроэлементнүүд сүм бии ха юм. Энээниие би өөрынгөө дүй дүршэл дээрэһээ һайса ойлгожо абааб, — гэжэ тэрэ хөөрэнэ.

Нарай тугалнуудые нэгэл сагта эдеэлүүлхэдэ ехэ һайн байдаг, тэрээндээ һурашадаг, эдеэлхэ дураниинь нэгэл хэмдээ хүрэдэг байна. Элдэбын халдабарита үбшэндэ малай дайрагдахагүйн тула байра байдалыень, хүхэдэг хүхэлтэнүүдыень ходоодоо сэбэр байлгаха гэжэ тугалшан оролдодог. Сэбэр байрада зүбөөр эдеэлүүлэгдэһэн мал юундэ һайса тэбеэрхэгүйб даа. Анна тугалнуудаа үдэртөө гурба дахин эдеэлүүлдэг. Тинхэдээ гурбан килограмм сэбэр һү гурба таһалжа, 1—1 килограммаар үгэдэг байна. Түрэһөөр арба хоноһон хойнонь нэгэ тугалда үдэртэ 4 килограмм һү үгэдэг болоно. Һүүлээнь үшөө нэмэжэ, 5 килограмм болгоно. Хоёр һаратай болоһон тугалнуудта сэбэр һү үгэхээ болижо, 6 килограмм хүрэтэр машинадагдаһан, сүсэгыгүй һү уулгана. Гадна үбһэ эдюулжэ һургана.

Тугал эхэһээ гарахаһаа хойшо дабһа, хөө, мел, улаан шабар, яһанай гурил гэхэ мэтэнүүдые эдидэг байна. Витамин ехэтэй эдэ минеральна тэжээл эдихэдээ нарай малай бэе зүбөөр хүгжэдэг. Наратай дулаан үдэрнүүдтэ тугалнуудаа сэбэр агаарта, хээрэ газаа 1—2 часай туршада ябуулдаг, гурба-дүрбэ дахин сэбэр уһаар ундалуулдаг.

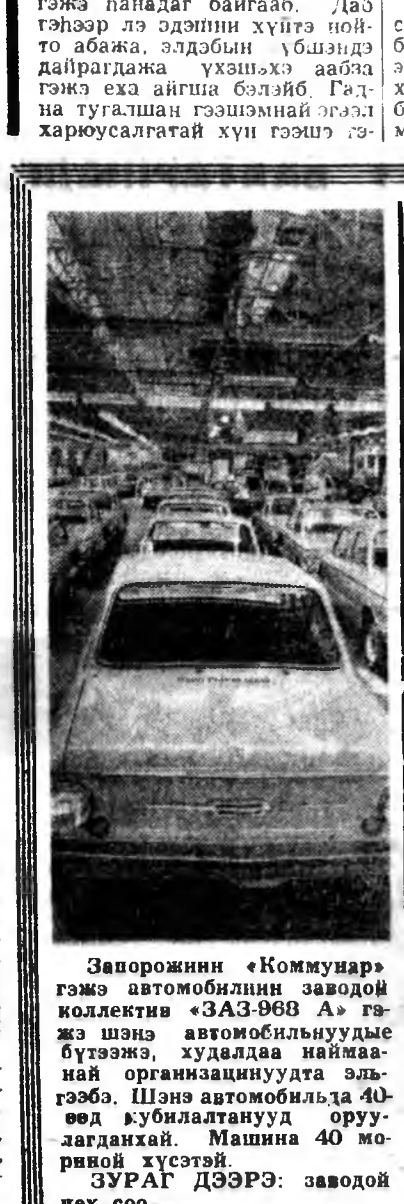
Анна Буянтуевагай габьяата ажалайнь дүнгүүд жэлэй дүүрэхэдэ тобойсо гарадаг. Жэшээнь, энэ малшан жэл бүри нэгэшье тугал гарзалуулдаггүй, тэдэнэй шэгнүүрые тус бүридэнь дунда жэшээгээр сүүдхэдэ 700—800 граммаар нэмээһэн байдаг. 1974 ондо 126 толгой тугал харууһалжа гараа.

— Миниин ажалда зооветеринарна мэргэжэлтэдэй зүбшөөл, заабари ехэ туһа болодог, — гэжэ Анна Лубсановна хэлэнэ.

Энэ тугалшан гэртээ харяад, үхибүүдээ эдеэлүүлээд, зоотехническэ номуудые уншажа ородог, ойлгоогүй, мэдээгүй юумэнүүдээ зоотехнигһээ, ветеринарна хүдэлмэрилэгшэдһөө һураад, мэдээд абадаг.

Мал ажал дээрэ хүдэлхэ бүхы саг соогоо хэды ехэ һү һаагааб даа. Харууһалһан тугалнуудынь һаалиин томо гэгшын фермэ, хэдэн олон шахамалнуудай гүүртэнүүд болгогдохоор олон мал болоо ёһотой. Энэ эхэнэрэй абьяастай ажалынь үндэрөөр сэгнэгдээ. КПСС-эй обкомой, райкомой, мүн совхозой дирекциин, парткомой Хүндэлэлэй грамотануудта оло дахин хүртэһэн.

Б. ШИРЕТОРОВ,
КПСС-эй Сэлэнгын райкомой инструктор.

Запорожиин «Коммунар» гэжэ автомобилиин заводой коллектив «ЗАЗ-968 А» гэжэ шэнэ автомобильнуудые бүтээжэ, худалдаа наймаанай организацинуудта эльгээбэ. Шэнэ автомобильда 40-өөд һубилалтанууд оруулагданхай. Машина 40 моринной хүсэтэй.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: заводой цех соо.

ТАСС-ай фотохроникэ.

НЭГЭ АЖАХЫН ЖОЛООШОД

Республикын дотоодын хэрэгүүдэй министерствын ГАИ-гай хүдэлмэрилэгшэд Бэшүүрэй аймагай ажахынуудаар ябажа, шалгалта үнгэргэһэн байна. «Победа» колхозой МТМ соо ариг сэбэр, хамаг машина, техникэ гуримтай зохидоор табяатай, жолоошодынь журамтай байһанаараа шалгарна.

— Нэн түрүүндэ жолоошодой журам һайжаруулхын, тэдэнэрэй мэргэжэл дээшэлүүлхын, заһабарилгын бааза һайжаруулхын тулада эмхидхэлэй хэмжээ ябуулга хараалжа, бэелүүлһэн байнабди, — гэжэ колхозой главна инженер Георгий Александрович Смолин хөөрэнэ.

Удангүй ажалай журам һайжаржа, жолоошод дуран соогоо дуратай тээшээ гүйлгэлдэхээ болибо. Энээнэй ашаар 1974 ондо харгыгаар ябаха дүрим хазагайруулһан ушар нэгэл дахин тохёолдоһон байна. Энэ ушар жолоошодой суглаан дээрэ зүбшэгдэн хэлсэгдэжэ, шангаар шүүмжэлэгдэһэн байха юм. Ашаанай 23, түсхай 4 машина колхоздо бии гэжэ тоологдоно. Городой ажахынуудай машинануудые хэрэглэнгүйгөөр эды шэнээн машинаар ургасаяа зөөжэ үрдихэгүй шэнгеэр түрүүшээр һанагдаһан байгаа. Гэбэшье ондоо тээһээ ямаршье автотранспорт хэрэглэнгүй энэ зорилгоёо бэелүүлжэ шадаһан байна. Энээндэ жолоошодой аша габьяа яһала ехэ байха.

Жолоошод Василий Петрович, Алексей Иосифович Бабашин гэгшэд эрхим ажалай үльгэр жэшээ нүхэдтөө харуулдаг гэжэ эндэ тэмдэглэмээр.

Василий Петрович «Победа» колхоздо 1955 онһоо ажаллана. Энэ хугасаа соо элдэб түхэлэй машина жолоодоһон байна. Һүүлэй үедэ тэрэ даажа абаһан машинадаа эзэн ёһоор хандажа, нарин нягтаар барижа байдаг. Хура бороотой, саһа бордоһотой сагта хүдөөгэй харгыгаар ябаха баатай болодогшье һаа, Василий Петровичой машина ходоодоо заһагданхай, хаанашье ошохоор бэлэн байдаг.

Колхозой ветеран Алексей Иосифович Бабашинтай түрүүшээр уулзахада бусад жолоошодһоо юугээрээшье илгардаггүй. Гэбэшье тэрээнтэй танилсаад, үнэн сэдьхэлһээ хөөрэлдөөд байхадаа машинадаа угаа дуратай хүн байһыень ойлгохош. А. И. Бабашин 20 гаран жэлэй туршада машина жолоодоно.

Колхозой эрхим жолоошодой дундаһаа гансал хоёр хүнэй нэрэ обог дурдабабди. Иимэ жолоошод эндэ олон юм. «Победа» колхозой жолоошод ажалай журам сахидаг, мэргэжэл шадабарияа дээшэлүүлхые оролдодог байһаараа шалгарна. Энээнэй ашаар лэ тэдэнэр 1974 ондо Бэшүүрэй аймагай ажахынуудай жолоошодой дунда дэлгэрһэн социалис мүрысөөндэ түрүүлжэ, эрхим һууринуудай нэгые эзэлһэн байна.

В. МАЛЬ[...]
Буряадай АССР-эй М[...] ГАИ-гай пропаганда[...] таһагай инспектор.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: [...] Плюсниин ээлжээтэ [...] гарахынгаа урда тэ[...]

АВТОРАЙ ф[...]

СОВЕДҮҮД — ЭМХИДХЭХЫ ХҮСЭН

Манай аймагай ажалшад үнгэрөөшэ 1974 ондо хүдөө ажахын ба промышленна продукци абаха, гүрэндэ худалдаха талаар түсэб, уялгануудаа муу бэшээр дүүргэө. Аймагай гүрэндэ мяха худалдаха жэлэйнгээ түсэб 101 процент, һү — 112 процент, нооһо — 107 процент, хартаабха — 143 процент, овощ — 105 процент дүүргэө. Урдахи жэлэйхитэй жэшэбэл, гүрэндэ мяха тушаалга 14 процентээр, һү — 16 процентээр, нооһо — 20 процентээр, ороо — 110 процентээр, овощ ...б процентээр, хартаабха — ... процентээр дээшэлээ.

Аймагаймнай ажалшадай туйлаһан амжалта үндэрөөр сэгнэгдэө. 1974 ондо аймагууд хоорондын социалис мүрысөөнэй дүнгөөр манай аймаг РСФСР-эй Министрнүүдэй Соведэй ба ВЦСПС-эй, Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Соведэй, Облпрофсовединь ба ВЛКСМ-эй обкомой хүдэлмэриин Улаан тугуудта хүртөө.

Хүдөө ажахын продукци абаха, гүрэндэ худалдаха талаар туйлаһан амжалта бага бэшэ ерээгүй. Энэ хадаа партиин организацинуудай хүтэлбэри доро аймагай, сельсгэ, сомоной Соведүүдэй, тэдэнэй гүйсэдкомуудай эмхидхэлэй, олон болбосоролой, хүмүүжүүлгын хүдэлмэри оролдосотой һайнаар ябуулһанай, социалис мүрысөө үргэнөөр дэлгэрүүлһэнэй үрэ дүн гээшэ.

Үнгэрөөшэ жэл манай механизаторнуудай шударгы хүдэлмэриин ажаллаһанай ашаар хабарай тарилга саг болзортоо, һайн шанартайгаар үнгэрһэн байна. Газар, таряалан шэмэ наг шэбхэ, минеральна бордоо түүлгэ гаргаха, тэрэниие ороосоо урсагаа, ургасын хойноһоо харуулхалга хэхэ талаар ехэ юумэ хэгдээ. Тиимэһээ колхоз, совхозуудаймнай нодэрэ үндэр ургаса гараа.

Гэбэшье хуряалгын урда 18 мянган гектар таряаланай талмай мүндэртэ сохигдожо хосороо. Тиигэбэшье аймагаймнай урзанда жэлэйхиһээ гектар бүриһөө 2,2 центнер илүү гэхэ гү, али бүхыдөө 95572 центнер ороохо таряа хуряажа абаа. Доржи Банзаровай, Ленинэй нэрэмжэтэ, «Мир» колхозууд га бүриһөө 10,5—11,1 центнер ороохо абаһан юм. Аймагай ажахынууд сабшалангай гектар бүриһөө 10,8 центнер үбһэ бэлдээ.

Үндэр ургаса абахын түлөө шанга тэмсэл хэжэ, абаһан социалис уялгануудаа үргэһэн механизаторнууд манай ажахынуудта үсөөн бэшэ. Тэдэнэй зарим нэгэнэй нэрэ дурдаха болоо һаа, Доржи Банзаровай нэрэмжэтэ колхозой тракторна бригадын бригадир Б. Д. Доржиев, Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой тракторна бригадын бригадир Ф. Д. Заболотский, Борьёогой совхозой механизаторнууд Г. Н. Елизов, Г. Ш. Хасмутдинов, Н. Ц. Гармажапов, «Мир» колховой луговодууд Ч. Ю. Банзаракцаев, Я. Е. Самойлов болон бусад болоно.

Түсэбтэ табан жэлэй тодорхойлхы жэлдэ аймагаймнай малшад мүн лэ һайнаар хүдэлжэ гараа. Урда жэлэйхиһээ 2220 центнер мяхан, 20000 центнер һүн, 2996 центнер нооһон гүрэндэ ехээр худалдагдаа. Ниитын адуу малай тоо толгой олошороо, ашаг шэмэнь дээшэлээ. Жэшээлхэдэ, эбэртэ бодо малай тоо 5000, хонидой — 14000 болотороо олошороо.

Ажахынуудай хоорондо дэлгэрһэн социалис мүрысөөндэ, илангаяа Доржи Банзаровай, Ленинэй нэрэмжэтэ, «Мир», XX партсъездын нэрэмжэтэ колхозууд, Борьёогой ба Октябрьский совхозууд түрүүлжэ гарабад. Дурсагдаһан ажахынууд хүдөө ажахын продукци абаха, гүрэндэ худалдаха, ниитын адуу мал олошоруулха жэлэйнгээ түсэб, уялгануудые амжалтатайгаар дүүргэө.

Илангаяа аймагаймнай хонишод эрхим һайнаар хүдэлжэ гараа гэхэдэ алдуу болохогүй. Жэлэй туршада аймагай ажахынуудта 136713 хурьган абтаа гэхэ гү, али 100 эхэ хонин бүриһөө дунда зэргээр 81 хурьган абтажа түлжүүлэгдээ. Жэшээлхэдэ, Ленинэй ордента Борьёогой хонишод 100 эхэ хонин бүриһөө 116,3 хурьга абажа түлжүүлээ. Хурьга олоор абажа түлжүүлхэ талаар «Коммунизм», Доржи Банзаровай нэрэмжэтэ колхозууд, Оёорой совхоз һайн дүнгүүдые туйлаа.

Гэхэтэй хамта хүдөө ажахын продуктнуудые абаха талаар манай колхоз, совхозуудта бии байгаа арга боломжонууд һайнаар хэрэглэгдэнэгүй гээшэ. Олонхи ажахынуудта таряа, ногооной ургаса үшөөл бага, ниитымнай адуу малда тэжээл багаар бэлэдхэгдэнэ.

Малай гарза ехэ, һубайрна, ашаг шэмэнь мүртэй дээшэлнэгүй.

Энэ жэлэй эхеэр бүхы ажахынуудаарнай, тиихэдэ аймагай хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэдэй суглаанууд болоржо, КПСС-эй ЦК-гай 1974 оной декабриин Пленумэй шиидхэбэринүүдтэй, партида, совет арадта КПСС-эй Центральна Комитедэй хандаһан Хандалгатай дашарамдуулан, үнгэрөөшэ жэлэй дүн харагдаа, түсэбтэ табан жэлэй түгэсхэхы жэлдэ бэелүүлэгдэхэ социалис уялганууд абтаа. Абаһан уялганууд соомнай ехэхэн зорилгонууд хараалагданхай.

Жэшээлхэдэ, энэ жэл аймагай 6900 центнер мяха, 128000 центнер һү, 10500 центнер нооһо, 5,5 миллион үндэгэ абаха. 66200 центнер мяха, 104200 центнер һү, 14700 центнер нооһо, 4,8 миллион үндэгэ худалдаха юм. 1975 ондо зуун үхэрһөө 85 тугал, зуун эхэ хониндөө — 90 хурьган, эхэ гахайһаа — 20 поршоонхо, нэгэ тахяаһаа — 200 үндэгэн абтагдаха, нэгэ үнеэнһээ 1900 килограмм һүн һаагдаха, нэгэ хониноо 3,3 килограмм нооһон хайшалагдаха.

Таряа, ногооной ургаса дээшэлүүлхэ талаар горитойхон хэмжээнүүд абтаха. Нэгэ гектарһаа 13 центнер ороохон, 250 центнер кукурузын набша ногоон, 250 центнер куузику, 21 центнер зеленко, 16 центнер үбһэн хуряагдаха. Колхоз, совхозуудаймнай 910000 центнер ороохо абажа, 225000 центнерынь гүрэндөө худалдаха.

Абаһан уялгануудаа хэрэг дээрэнь бэелүүлхын түлөө аймагаймнай ажалшад эсэшэ сусашагүйгөөр оролдожо байна. Ажалшадайнгаа энэ ехэ эрмэлзэлгэ, оролдолгые нютагай Соведүүд, тэдэнэй гүйсэдкомуудууд, саг үргэлжын комиссинууд үргэнөөр дэмжэнэ, уялгануудаа амжалтатайгаар дүүргэхэдэнь туһалха бодото хэмжээнүүдые абажа байна.

Мүнөө хүдөө ажахыда тон харюусалгатай хаһа — малай үбэлжэлгэ, хабарай тарилгада бэлдэлгэ, түл абалга ябажа байнхай. Ажалай болон политическэ удха шанартай энэ хүдэлмэриие амжалтатайгаар үнгэргэлгэдэ нютагай Соведүүд тон ехэ үүргэ дүүргэхэ уялгатай. Партийна организацинуудай хүтэлбэреэр тэдэнэр ажалшадай дунда социалис мүрысөө дэлгэрүүлхэ, предприяти, организаци, колхоз, совхозуудай, эмхи зургаануудай абаһан социалис уялгануудаа ямараар дүүргэжэ байһыень ходо шалгажа, хинажа байха, дутагдалыень усадхаха, зохихо хэмжээнүүдые абажа байха уялгатай.

Тиихэдэ малшад, механизаторнууд тушаа худалдаа наймаанай, ажалшадай ажаһуудалай эрилтэ хангатаг, соёл культурын, элүүрые хамгаалха эмхи зургаанууд анхаралаа ехээр хандуулха уялгатай.

Д. ЦЫБИКЖАПОВ,
Зэдын аймагай Соведэй гүйсэдкомой түрүүлэгшэ.

Мебелиин, модо болбосоруулдаг Буряадай комбинадай хоёрдохи мебельнэ цехэй 5-дахи разрядай шлифовщица, ВЛКСМ-эй гэшүүн Валентина Фрышкина өөрын табан жэлэй даабариие гурбан жэл дүрбэ һара соо дүүргэһэн байна.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: ВЛКСМ-эй ЦК-гай тэмдэгтэ хүртэһэн, коммунис ажалай ударник В. Фрышкина.

С. БАЛДУЕВАЙ фото.

Номой шэнжэлэл

БУРЯАДУУДАЙ ГЭР БҮЛЭ БОЛОДОГ ЗАНШАЛ

Түүхын эрдэмэй кандидат К. Д. Басаевагай «Буряадуудай гэрлэжэ, бүлэ болодог харилсаанай хубилалганууд» (Улаан-Үдэ, 1974 он) гэһэн ном буряад этнографида һонирхолтой шэнжэлэлгэ нэмэбэ.

Буряад бүлын түүхэ, эртэ урдын отоглолой зүйлнүүд, арадай ёһо заншал болон ажал сахидаг гурим — эдэ мэтын асуудалнуудые үнгэрһэн зуун жэлэйшье, манай үеыншье эрдэмтэд А. П. Щапов, Б. Э. Петри, Е. М. Залкинд ба бусад яһала шэнжэлһэн байха. К. Д. Басаевагай ном тэдэ эрдэмтэдэй шэнжэлжэ эхилһые үргэлжэлүүлэн, мүнөөнэй буряад бүлые алишье талаһаань хаража үзэһэн байна.

Нүхэр Басаева өөрөө нэгэтэ бэшэ хүдөө гаража, буряад зоной бүлын болон гэрлэлгын ёһо гуримуудые шэнжэлжэ, манай үе сагта ямар хубилалта болооб гэжэ һайса ажаглаһан байна.

Революциин урда таахи буряад бүлэ тухай түүхэтэ очерк ном соо үгтэнхэй. Гэбэшье бүхы дээрээ Октябрийн хубисхалһаа хойшо бүлын харилсаанда болоһон хубилалтанууд тушаа, мүнөөнэй бүлэ тухай ном соо хэлэгдэнэ. Гадна хүүгэдэй хүмүүжүүлгэ тухай, мүнөө үедэ үзэгдэдэг түрэ хуримай заншал, гурим тухай тэмдэглэлнүүд бии.

Бүлэнэрэй анкетэ суглуулжа, ажахын дэбтэрһээ баримтануудые хэрэглэжэ, статистическэ һонирхолтой таблицануудые номдоо оруулһан байна. Тэрэниие үзөөд байхадаа, мүнөө сагай буряад нютагуудта бага бүлэнүүд олон гэжэ ойлгохоор. Ехэнхидээ хоёр үеһөө — эхэ эсэгэ болон үхибүүдһээ бүридэһэн бүлэнүүд дайралдадаг. Гурбан үеһөө бүридэһэн бүлэ үсөөн, харин дүрбэн үеһөө бүридэгшэд бүришье үсөөн.

Олон хүүгэдтэй бүлэнэр тушаа автор һонирхомоор ажаглалта хэһэн байна. Тэдэнэй байра байдалда хуушанай эрхим заншал (бэе бэедээ туһалха, аха ба эгэшэ хүниие хүндэлхэ) адли тэгшэ эрхэ баримталдаг гуримтай һайнаар зохилдоһон байна. Тиихэдэ тэгшэ эрхэтэй хадаа, мүн экономическа талаараа дулдыдахаяа болиһон сагта үри хүүгэд хэдынэйшье үедэ хуби заяагаа өөһэдөө шиидхэхэ шадалтай болонги.

Автор мүнөөнэй түрэ хуримай үндэһые гүнзэгыгөөр шэнжэлээ. Бүри 20—30-аад онуудта бүридэжэ эхилһэн шэнэ заншал хүгжэн, 50-яад онуудта комсомольско түрэ болодог болоо. Манай үдэрнүүдтэ болодог түрэдэ хуушанай заншал шэнэ ёһотой зохилдоно, тэрээндэнь һайншье, заримдаа муушье зүйлнүүд ушардаг гэжэ автор зүб һанамжална.

Ажалда, ариг сэбэртэ дуратайгаар хүүгэдые хүмүүжүүлхэ асуудалаар автор пайн бэлэдхэлтэй байһанаа харуулна. Энэ асуудал имагтал бүлэ соо бэшэ, һургуулидашье шиидхэгдэдэг гээшэ ааб даа. Зүгоор ямаршье хүмүүжүүлгэ бүлэһөө эхитэй бшуу. Бүлын хүмүүжүүлгэ хадаа ажаһуудалда үндэһэн ёһо заншалые сахилгада удха шанартай.

Эрхүүгэй областиин Алайр болон Ойхон нютагуудһаа суглуулһан баян материал К. Д. Басаевагай номой үндэһэн боложо үгөө. Тиигэбэшье авторай ажаглаһан зүйлнүүд Буряадай АССР-эй болон Шэтын областиин буряад нютагуудта баһал хабаатай байха.

Буряад этнографи шэнжэлдэг мэргэжэлтэдһээ гадна, өөрынгөө түрэл арадай түүхээр, соёл болбосоролоор һонирходог хүнүүд номые дуратайгаар уншаха бэзэ.

Н. ЖУКОВСКАЯ,
түүхын эрдэмэй кандидат, СССР-эй Наукануудай академиин этнографиин институдай научна хүдэлмэрилэгшэ.

Архи—ажалай, ами наһанай дайсан

ХҮМҮҮЖҮҮЛГЫН ХҮДЭЛМЭРИ ҺАЙЖАРУУЛХА

Архидалга ба алкоголизмда эсэргүү тэмсэл шангадхаха хэмжээнүүд тухай КПСС-эй ЦК-гай, СССР-ай Министрнүүдэй Соведэй тогтоол 1972 оной майн 16-да гараһан юм. Тэрэ гэһээр нилээд саг үнгэрөө. Энэ хугасаа соо архи намнажа, ажалай журам эбдэгшэдтэй тэмсэхэ талаар яһала ехэ хүдэлмэри хэгдэһэн байна. Суртал хүмүүжүүлгын хүдэлмэри һайжаруулагдаа. Республикымнай завод, фабрикануудай, колхоз, совхозуудай коллективүүдэй дэргэдэ тусгаар комиссинууд эмхидхэгдэнхэй. Комиссиин гэшүүд тусгаар лекцинүүдые үнгэргэдэг, архи уужа, ажалай журам эбдэгшэдтэй һайса хөөрэлдэдэг, тиигээд лэ тодорхой хэмжээнүүдые абадаг байха юм.

Улаан-Үдын ЛВРЗ-гэй, прибор бүтээлгын заводой коллективүүд архи уугшадтай шанга тэмсэл хэдэг болонхой. Тэдэнэй нэрэ ханын газетэдэ бэшэгдэдэг. Һайнаар хүдэлөөшье һаа, мүнгэн шангаар урмашуулагдадаггүй. Архида дуратайшуулда жэлэй эгээл таагүй саг — үбэлэй һарануудта амаралта үгтэдэг байха юм. Гэбэшье Улаан-Үдэ хотын олохон предприятинуудай коллективүүд энэ шухала хэрэгтэ анхаралаа багаар табина гэжэ хэлэхээр. Шэлэй заводой, барилгын организацинуудай зарим хүдэлмэришэд архи уужа, ажалай журам эбдэнэ, тэлэрүүлэлгын газарта ороно.

Тэлэрүүлэлгын газарһаа бэшэг абаһан олохон организацинуудай хүтэлбэрилэгшэд харюу эльгээдэггүй байха юм. Советскэ райгүйсэдкомой милициин таһагай дэргэдэхи тэлэрүүлэлгын газарай хүдэлмэрилэгшэд үнгэрһэн жэл соо предприятинуудай коллективүүдтэ нилээд олон бэшэг бэшэһэн юм. Теэд ойройдоол хахадтань харюу абаа. Энэ тоо баримтануудые хараад үзэхэдэ, зарим коллективүүдэй дунда архидаашадтай тэмсэл үшөөл һулаар ябуулагдана гэжэ эли болоодхино бшуу.

Хүдөө нютагуудай ажалшад манай Улаан-Үдэ хото ажалай, үмсын хэрэгээр ерэдэг байха юм. Тэдэнэй зариманиинь танил талануудтайгаа эндэ ушаржа, архидадаг, хэрүүл шуула гаргажа, ниитын газарай журам эбдэдэг байха юм.

Зэдын аймагай «Коммунизм» колхозой хонишон Дамдин Гуржапов байгша оной январь һара соо Улаан-Үдэ ерэжэ, шал һогтоторoo архидаа. Энэнь үшөөл багадаа хаш. 13-дахи столово соо архи задалаад, нюусаар уужа һуутараа, милициин хүдэлмэрилэгшэдтэ баригдаһан юм. Дамдин Гуржаповай һогтуугаар шашаһан зугааень магнитофон дээрэ буулгажа абаад, углоодэрынь шагнуулһан байнабди. Кабанскын совхозой тракторист, Анатолий Ложкин автобусой байрада һогтуугаар унтажа һуутараа, тэлэрүүлэлгын газарта асарагдаа. Улаан-Үдэ хото ерэһээр лэ архи тамхи намнажа ябахань ямар юм даа.

Хүдөө нютагуудһаа город хото ерэһэн зоной һонирхохо, хараха юумэн эндэ ехэ олон. Кинотеатрнуудта орожо, һүүлэй кинофильмнүүдые харахада яанаб? Буряад, эрод театрнууд. Оперо болон балетэй театрай дуушадые шагнахада бүришье һонирхолтой байха һэн. Үгыл даа. Архи тамхинда дуратайшуулые энэ бүгэдэ һонирхуулнагүй. Колхоз, совхозуудай хүтэлбэрилэгшэд суртал хүмүүжүүлгын хүдэлмэри һанаһанда хүрэмэ һайнаар ябуулнагүй. Тиимэһээл хүдөө ажалшад город ерэһээр лэ архи ууха гэжэ оролдоно. Тэлэрүүлэлгын газарһаа бэшэг абаһаар харюу үгэдэггүйнь бүришье һаа муу байна даа.

Түрэл городнай жэлһээ жэл бүри улам гоё һайхан болоно. Шэнэ театрнууд, соёлой ордонууд олоор баригдана. Энэ бүгэдые хаража байхада, хүнэй зосоо баяр омогорхол түрэдэг лэ. Түрэл городойнгоо шэнжэ шарайе бүри һайхан болгохын тула үшөө һайнаар хүдэлхэ дуран хүрэдэг. Бүхы совет арад эршэтэй шангаар хүдэлжэ, эхэ оронойнгоо экономикые улам хүгжөөжэ байна Зарим нэгэ залуу зон ажалгүй һуухал даа. Иимэ залхуу зониие шоо үзэхөөр лэ байдаг.

Жэшээлхэдэ, хорин хоёр наһатай Георгий Будаев хаанашье хүдэлхэ дурагүй хүн. Эжы, абынгаа бэлэн зөөри дээрэ ябажа һурашаһан. Эрдэм болбосоролоо дээшэлүүлнэгүй, ажалшье хэнэгүй. Тэрэ мүртөө архи уужа, ниитын газарай журам эбдэнэ. Хэдэн удаа тэлэрүүлэлгын газарта ороһон байха юм.

Михаил Мужанов душэн хоёр наһатай хүн. Гэбэшье ямаршье ажал хэдэггүй, миил үйлсөөр тэнэжэ ябадаг. Иимэ ажал хэхэ дурагүй архидаашадтай хөөрэлдэхөөр саг хүрэжэ ерээ гэжэ һанагдана. Манай парти, правительство ажалшадай байдал һудалые һайжаруулха хэрэгтэ ехэхэн анхарал табина. Наһатай болоһон үбшэн хүнүүдтэ пенси түлэнэ. Харин тиимэшүүлэй, архи уугаад ябахыень харахада, һанаа зоборитой байдаг. Залуушуулда һайн һайхан жэшээ харуулха зон аад, убайгүйгөөр архи уугаад, үшөө тэлэрүүлэлгын газарта асарагдаха. Жэшээлхэдэ, Надежда Сергеевна Доржиева 70 наһатай. Железнодорожно райондо ажаһуудаг. Тэрэ заримдаа архи уугаад, үйлсэдэ гарадаг. Байгша оной январь һара соо тэлэрүүлэлгын газарта асарагдаба.

Улаан-Үдын райгүйсэдкомуудай дэргэдэ эмхидхэгдэһэн архидалга ба алкоголизмтай тэмсэхэ комиссинуудай гэшүүд хүмүүжүүлгын хүдэлмэри үшөөл һулаар ябуулна. Промышленна предприятинуудай коллективүүд тэлэрүүлэлгын газарай хүдэлмэрилэгшэдтэй холбоо барисаатай болохо һэн гэжэ һанагдана. Саг болзор соонь харюу эльгээдэг һаань, бүришье һайн бэлэй.

Манай республикын ажалшад юһэдэхи табан жэлэй түгэсхэхы жэлэй даабари болзорһоонь урид дүүргэхэ гэһэн хараа зорилго урдаа табяад, эршэтэй шангаар хүдэлжэ байна. Энэ һайн һайхан хэрэгүүдээ бодото дээрэнь бэелүүлхэ болоходо, архидаашад һаад хэнэ. Тиимэһээл архи уугшадтай бүри шангаар тэмсэхэ, тэдэниие хэһээхэ, иимэ зоной дунда хүмүүжүүлгын хүдэлмэри ябуулха ёһотойбди.

Г. БАДМАЕВ,
Советскэ райгүйсэдкомой милициин таһагай хүдэлмэрилэгшэ, ахалагша лейтенант.

ПЛАКАДАЙ ХУРСА ГУУРҺАН

МОСКВА. СССР-эй ВДНХ-гай «Советская печать», «Советская культура» гэһэн павильонууд соо харуулан ойлгууламжын агитациин зурагуудай Бүхэсоюзна выставкэ нээгдээ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: выставкын түбэй зал соо.

НЁДОНДОНОЙХИҺОО ДУТУУГҮЙГӨӨР

Үнгэрһэн жэлдэ ажал хүдэлмэридөө эрхим амжалтануудые туйлаха гэһэн эрмэлзэлгээр манай Хонхолойн сельпогой хүдэлмэрилэгшэд республикынгаа бүхы наймаалагшадта хандаһан бэлэй. Абаһан социалис уялгаяа саг болзортонь дүүргэжэ һэмди. Жэлэймнай түсэб бүхы талаараа. тэрэ тоодо эд бараанай эрьесээр — 100,3 процент, ниитын хоолоор 114,5 процент дүүрээ юм.

КПСС-эй ЦК-гай декабриин (1974 он) Пленумэй шиидхэбэринүүдтэ, партида, совет арадта КПСС-эй Центральна Комитедэй хандаһан Хандалгада харюу болгон, манай сельпогой коллектив 9-дэхи табан жэлэй түгэсхэхы жэлдэ баһал дээшэлүүлэгдэһэн уялгануудые абаа. Эсэгэ оронoo хамгаалгын Агууехэ дайнда совет арадай туйлаһан Илалтын 30 жэлэй ойн баярай үдэр табан һарынгаа түсэб дүүргэхэбди гэжэ манай уялга соо бэшэгдэнхэй.

Абаһан уялгаяа амжалтатайгаар дүүргэхын түлөө оролдон, манай хүдэлмэрилэгшэд шэнэ жэлэй түрүүшын үдэрнүүдһээ эршэтэй һайнаар, ажал хүдэлмэридөө түрүү онол аргануудые хэрэглэн, хүдэлнэд. Сельпогоймнай 17 магазинай долоон магазинда худалдан абагшад өөһэдынгөө дураар хэрэгтэй эд бараагаа шэлэн абаха аргатай болоо. Бидэнэр эд бараа наймаалха январь һарынгаа түсэб 100,4 процент дүүргээбди.

Мүнөө хүдөө нютагта тон харюусалгатай үе — малай үбэлжэлгэ ябажа байна. Тиимэһээ манай наймаалагшад илангаяа малшадые хэрэгтэй эд бараагаар, эдеэ хоолоор хангахын түлөө бүхы хүсэ шадалаа зорюулнад. Холын малшадта автолавка тусхай графигаар саг үргэлжэ ябана. Тэрэнэй жолоошон-наймаалагша Федор Федорович Бурлаков оролдосотой һайнаар ажаллан, түсэбөө һара бүхэндэ холо үлүүлэн дүүргэнэ.

Даалгагдаһан хэрэгтээ харюусалгатайгаар хандажа, ажал хүдэлмэридөө һайн амжалта туйлажа байдаг хүдэлмэрилэгшэд манай коллективтэ үсөөн бэшэ. Тэдэнэй зарим нэгые дурдаа һаа, тогоошон Е. Д. Марусеченко, буфедые даагша А. К. Рычкова, эд бараа худалдадаг магазинай наймаалагшад В. П. Антонова, Г. М. Павлова, эдеэ хоол худалдадаг магазинуудай наймаалагшад П. И. Иванова, А. А. Калашникова, С. Ханакова, З. Г. Калашникова гэгшэд болоно.

Манай сельпогой коллектив табан жэлэйнгээ түсэб болзорһоонь урид дүүргэхын түлөө шанга тэмсэл хэжэ байнхай.

К. ПОЛОМОШНОВА,
Мухар-Шэбэрэй Хонхолын сельпогой түрүүлэгшэ.

ХИЛЫН СААНАҺАА

ТЕЛЕФОН·ТЕЛЕГРАФ·РАДИО

ДЭЛХЭЙН ГАЗЕТЭНҮҮД ЮУН ТУХАЙ БЭШЭНЭБ

Советскэ Союзай, Англиин хүтэлбэрилэгшэдэй хоорондо Москвада болоһон уулзалгануудые, хөөрэлдөөнүүдые дэлхэйн олон оронoй хэблэл шэнжэлжэ үргэлжэлүүлхэдэ, эдэ бүгэдэ Советскэ Союзай эб найрамдалта политикын хүсэтэ нүлөөгөөр уласхоорондын шахардуу шанга байдалые али бүхы талаарнь һулаарулгын шухала гэршэ болоно гээд тэмдэглэнэ. «Энэ талаар хаража үзэхэдэ, КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь Л. И. Брежневэй Великобританиин Премьер-Министр Г. Вильсонтэй хэһэн хөөрэлдөөнэй дүнгүүд асари ехэ амжалта болоно», — гээд Индиин «Нашнл геральд» газетэ бэшэнэ.

Гвиней-Бисаугай Республикын партийно-правительственна делегациин хани ёһоной албанай хэрэгээр Москвада ерээд байһан тухай гадаадын хэблэл үргэнөөр мэдээсэнэ. Хоёр оронoй хоорондохи харилсаанай улам бэхи болохын түлөө, империализмда эсэргүү тэмсэлдэ һанал нэгэдэлтэй байхын түлөө, хоёр оронoй арадуудай ашаа туһын түлөө, Африкада ба бүхы дэлхэй дээрэ эб найрамдал хангахын түлөө тэмсэлдэ өөһэдһөөнь дулдыдаһан бүхы юумэ хэхээр Советскэ Союзай эрид шиидэнги байһые газетэнүүд тэмдэглэнэ.

Парижай «Юманите» газетэ Дүтын Зүүн зүгтэхи байдалда зорюулагдаһан статья толилходоо, дэлхэйн энэ районд дайн байлдаанай шэнэ дүлэн соробхилходоо магадгүй болоод байна гэжэ бэшэнэ.

Дүтын Зүүн зүгтэхи байдалай улам шахардуу шанга боложо байһантайнь дашарамдуулан, энэ райондохи шахардуу шанга байдалые һаһаруулхын тула бүгэмжэтэй һайн, тодо нарин совет политикые бэелүүлхэ шухала гээд Болгариин «Земеделско знаме» газетэ тэмдэглэнэ.

Португалидахи байдал тухай бэшэхэдээ, оронoй түрүү үзэлтэй патриотическа хүсэнүүдэй ехэ амжалтануудые туйлажа байһан тухай, эрхэ сүлөө, демократиие сахин хамгаалжа байһан хүсэнүүдэй нэгэдэлые бэхижүүлхэ шухала байһан тухай Польшын «Жиче Варшава» газетэ бэшэнэ.

Франциин президент Жискар д'Эстэнэй, США-гай гүрэнэй секретарь Г. Киссинджерэй хоорондо Парижда болоһон уулзалга тухай Парижай хэблэл үргэнөөр мэдээсэнэ. Хэдэ хэдэн гол шухала асуудалнуудаар хоёр оронoй хоорондо арсалдаа хёморотой байһаар гэжэ олон шэнжэлэгшэд тэмдэглэнэ.

(ТАСС).

ВАШИНГТОН

СЕНАТОРНУУДАЙ ШИИДХЭБЭРИ

ТАСС

Гадаадаһаа нефть худалдажа абалгада сэнгыень нэмээхэ талаар президентын эрхэ түлөөлэлгые 90 хоногоор хойшолуулхые хараалһан хуулиин проект американ конгрессэй сенат олонхиин дуугаар баталан абажа, Сагаан байшанда эльгээгээ. Хариин оронуудһаа асарагдаһан нефтиин сэнгые февралиин нэгэнһээ нэмээхэ гэһэн президентын шиидхэбэри сенадаар болюулагдаа. Урда тээһь түлөөлэгшэдэй палата энэ хуулиин проектые һайшааһан.

МЕХИКЭ

ЛУИС КОРВАЛАН ТЭМСЭҺЭЭР

ТАСС

«Сүлөөдэ байһан Чилиин патриодуудта дайшалхы амаршалга хүргэнэб, Чилиин арадай баатарлиг тэмсэлтэй һанал нэгэтэй дэлхэйн түрүү үзэлтэй бүхы хүсэнүүдтэ талархажа байһанаа мэдүүлнэб. Түрмэ шоронгууд, хашалга харшалалтанууд бидэнэй зоригые мохоожо шадаагүй». Эдэ үгэнүүд Чилиин Коммунис партиин Генеральна секретарь Луис Корваланда хабаатай юм. К. Альмейдын сүлөөлэгдэжэ, фашис хунтаар оронһоо гаргагдахынь урда һүни Сантьягын шорон түрмэнүүдэй нэгэн соо Арадай нэгэдэлэй правительствын гадаадын хэрэгүүдэй министр Клодомиро Альмейдотэй һүүлшынхеэ уулзажа хөөрэлдэхэдөө, тэрэ иигэжэ хэлэһэн байгаа. Чилиин сэрэгэй хунтын гэмтэ ябуулгануудые мүрдэн элирүүлхэ уласхоорондын комиссиин III сессиин хүдэлмэриин үеэр эндэ эмхидхэгдэһэн пресс-конференци дээрэ министр үгэ хэлэхэдээ, энэ уулзалга тухайдаа хөөрэбэ.

Чилиин коммунистнуудай хүтэлбэрилэгшэ эрид сэхэ, эрэлхэг зоригтой байһанаараа бусадта жэшээ харуулна гэжэ Луис Корвалантай хамта фашис шорон түрмэнүүдтэ, концлагерьнуудта һууһан К. Альмейда мэдүүлбэ. Фашис шорон түрмэнүүдтэ байхадаашье, тэрэ хани нүхэдөө нэгэдүүлжэ, фашизмые Чилиин арад зон заабол илаха гээд этигэн найдуулжа шадана.

БОНН

Шахардуу шанга байдал һулаарулха политикын үндэһөөр

ТАСС

«Фашизмһаа сүлөөлэгдэһөөр, дайнай дүүрэһээр 30 жэлэй ой» гэһэн эмхи эмхидхэхэ тухай ФРГ-гэй ниитын элитэ мэдээжэ бүлэг ажал ябуулагшад соносхобо. «Гитлеровскэ фашизмһаа сүлөөлэгдэһөөр 30 жэлэй ой — Европодо эб найрамдал хангахын түлөө тэмсэлэй 30 жэлэй ой» гэһэн уряа доро энэ ойе тэмдэглэхэ урилгатайгаар тэдэ ФРГ-гэй арад зондо хандаа.

ФРГ-гэй демократическа, фашизмда эсэргүүгээр тэмсэдэг бүхы хүсэнүүд шахардуу шанга байдал һулаарулха, эб найрамдал хангаха, ниитын ондо ондоо байгуулалтатай гүрэнүүдэй амгалан һуримаар зэргэ оршохо гол ёһонуудай үндэһөөр Европын бүхы оронуудай хоорондо харилсаа холбоо тогтоохо политика бэелүүлхые оролдохо байна гээд хандалгын авторнууд мэдүүлнэ. Социалис оронуудай ба ФРГ-гэй хоорондо гар табигдаһан договорнууд, хэлсээнүүд эб найрамдал бэхижүүлгэдэ шухала удха шанартай.

ДАМАСК

Профсоюзуудай эрилтэнүүд

ТАСС

Химическэ, нефтиин ба дүтэрхы һалбаринуудай промышленностиин ажалшадай профсоюзуудай уласхоорондын нэгэдэлэй захиргаанай комитедэй сесси эндэ хүдэлмэреэ дүүргэбэ. Израилиин булимтаран эзэмдэһэн Араб газар нютагуудай хүн зондо эсэргүү хашалта харшалалтануудыень дары болюулха, булимтаран эзэлһэн Араб газар нютагуудһаа Израилиин сэрэгүүдые гаргаха эрилтэнүүд сессиин баталагдан абаһан тогтоол дотор хэлэгдэнэ.

Дүтын Зүүн зүгэй асуудалаар Женевэдэхи эбэй конференциие һаяар һэргээхэ шухала гээд энэ документ соо тэмдэглэгдэнэ. Палестинын араб арадай ори ганса үндэһэн түлөөлэгшэ боложо. Палестиныe сүлөөлхэ эмхи тэрээндэ хабаадаха ёһотой.

Араб арадуудай үнэн зүб тэмсэлтэй, эдэнэй дунда Палестинын арад зоной эрхэнүүдэйнгээ түлөө тэмсэлтэй һаналаа нэгэдэнги байһанаа бэхижүүлхэ уряатайгаар захиргаанай комитет уласхоорондын энэ нэгэдэлдэ ородог бүхы профсоюзуудта хандаба.

ТОЛИ

Залуу драматургнуудай бүхэроссин семинар дээрэһээ

ТҮРҮҮШЫН ЗҮЖЭГҺӨӨ ЭХИ АБАН...

Совет драматургиин хүгжэлтэ тухай манай уншагшадта һайн мэдээжэ ёһотой. Тиигээдшье манай уншагшадай олонхинь совет, буряад драматургнуудай зүжэгүүдые түрэл театрайнгаа сценэ дээрэ харана ха юм. Жэшээлхэдэ, һүүлэй үдэрнүүдтэ «Барабанщица», «Гоё басаган», «Дабһанай амтан» гэхэ мэтын зүжэгүүд Хоца Намсараевай нэрэмжэтэ буряад драмын театрай сценэ дээрэ табигдаһан байна. Залуу драматургнуудай зүжэгүүд табигдана. Үнгэрэгшэ жэлдэ уран зохёолшо Доржи Эрдынеевэй «Эртын хүруу» гэжэ зүжэг табигдаа һэн. Тиихэдэ залуу драматург Дугар Дылгыровэй гурбадахи зүжэг февралиин һүүл багаар сценэ дээрэ табигдахаяа байна. Залуу драматург Ардан Ангархаевай «Алтан бэһэлиг» гэһэн зүжэг тушаагдажа абтанхай. Энэ зүжэгые Хоца Намсараевай нэрэмжэтэ буряад драмын театр табихаар хараална.

Далайн долгидой хойно хойноһоо һубаряад ерэһэндэл адляар буряад драматургида бүтээлнүүд ерэжэл байна. Залуу авторнуудые үргэнөөр зохёохы ажалдаа элсүүлхын тула Хоца Намсараевай нэрэмжэтэ буряад драмын театрай коллектив ехэхэн оролдолго гаргана гэжэ эндэ хэлэмээр. Илангаяа театрай главна режиссер, Буряадай АССР-эй искусствын габьяата ажал ябуулагша Ф. С. Сахировай оролдолго эндэ ехэ. Театрай репертуарые уран һайхан, улам һайн болгохын тула ехэ оролдолго хэрэгтэй ха юм. Тиимэһээ үнгэрэгшэ жэлэй нажар Улаан-Үдэ хотодомнай Буряадай залуу драматургнуудай семинар болоо һэн. Энэ семинарта Москва хотын мэдээжэ режиссернууд А. Бирюков, В. Радомыслинский, драматург Д. Медведенко гэгшэд хабаадалсаа бэлэй.

Үндэһэн театрнуудай репертуарнууд тухай дээдын зургаанууд ходо һанаата боложо байдаг. Энэньшье зүб. Юуб гэхэдэ, манай литература СССР-эй арадуудай олон яһатанай түлөөлэгшэдэй зохёолнуудһаа бүридэдэг ха юм. Тиимэ дээрэһээ РСФСР-эй Культурын министерствын, РСФСР-эй Уран зохёолшодой холбооной правлениин, Бүхэроссин театрнуудай бүлгэмэй үүсхэлээр залуу драматургнуудай бүхэроссин семинар Москва хотодо байгша оной январь һарын һүүл багаар соносхогдоо һэн.

Энэ семинарта драматургнууд Анатолий Щитов, Ардан Ангархаев, энэ статьягай автор гэгшэд ошоһон байна. РСФСР-эй бүхы область, АССР-нүүд болон хизаарнуудһаа олон тоото драматургнууд семинарта ерээ. Семинарай зорилго юуб гэхэдэ, РСФСР-эй олон тоото театрнуудай репертуарнуудые улам саашань һайжаруулха, шэнэ зүжэгүүдээр баяжуулха гэһэн байна бшуу.

РСФСР-эй Культурын министерствын зүгһөө — Н. Н. Скачков, Т. Б. Агапова, РСФСР-эй Уран зохёолшодой холбооной зүгһөө — Э. Б. Бобров, В. Ю. Попова, Бүхэсоюзна театрнуудай бүлгэмэй зүгһөө — Н. Н. Морозова, М. Л. Рогачевский гэгшэд семинарай хүтэлбэрилэгшэдөөр байгаа. Тиихэдэ залуу драматургнуудай семинарай секциин хүтэлбэрилэгшэдөөр мэдээжэ драматургнууд Юлий Петрович Чепурин, Мария Федоровна Сторожева, Валерий Петрович Тур, режиссернууд Виталий Александрович Раздольский, Владимир Александрович Гольдфельд, Роальд Викторович Назаров гэгшэд томилогдоһон байна.

Манай республикаһаа ошоһон драматургнуудай зүжэгүүд семинар дээрэ үргэнөөр зүбшэн хэлсэгдээ. Жэшээлхэдэ, поэт Анатолий Щитовой бэшэһэн «Ради этой минуты» гэһэн зүжэг һайшаалда хүртэһэн байна. Энэ зүжэг хадаа Буряадай АССР-эй газар дээрэ үһалууриин түхеэрэлгэнүүдые үргэнөөр барижа байһан хүнүүд тухай уран гоёор бэшэгдэһэн зохёол болоно. Анатолий Щитов хоёрдохи зүжэгөө тэндэ бэшээ. Тэрэнь «Тайга шууяна» гэһэн нэрэтэй. Энэ зүжэг хадаа Байгал-Амарай түмэр замай барилгашад тухай бэшэгдэһэн шэнэ зохёол болоно. Залуу прозаик Ардан Ангархаевай «Алтан бэһэлиг» гэжэ зүжэг мүнөө үеын байдалда зорюулагдана. Зүжэг соо мүнөө үеын хүнүүдэй абари зан, инаг дуран, хэрэгүүд уран гоёор харуулагданхай. Энэ зохёол семинар дээрэ үндэр сэгнэлтэ абаһан байна.

Залуу драматургнуудай бүхэроссин семинарай гол зорилго юуб гэхэдэ, залуу драматургнуудай түрүүшын зохёолнуудые үргэнөөр зүбшэн хэлсэжэ, тэдэнэй зохёохы ажалай саашанхи замые хараалха гэһэн байна. Үнэхөөрөөшье, энэ зорилгодоо семинар хүрөө гэжэ һанагдана. Юуб гэхэдэ, тэндэ суглараһан 25 драматургнуудай олонхи зохёолнуудынь театрнуудай сценэнүүд дээрэ табигдахаар зууршалагдаа. Мүн тиихэдэ хэдэн зүжэг бүхэсоюзна тараалгада абтахаар зууршалагдаа.

Драматургнуудай семинарай секцинүүдэй хүтэлбэрилэгшэд залуу драматургнуудтай оролдосотойгоор, тэсэмгэйгээр, аша үрэтэйгөөр суг хүдэлжэ, зохёолнуудайнь дутуу дундануудые элирүүлһэн, саашадаа хүдэлхэ хэрэгыень заажа үгэһэн, дэмжэһэн байна. Манай Буряадай АССР-һээ энэ семинарта ошоһон залуу драматургнуудай уран зохёолнуудые үргэнөөр зүбшэн хэлсэлгэдэ драматургнууд Юлий Петрович Чепурин, Валерий Петрович Тур, Виталий Александрович Раздольский гэгшэд эдэбхитэйгээр хабаадалсаһан байна. Эдэ нүхэдтэ үнэн зүрхэнэй ехэ баярые хүргэнэбди.

Семинар дээрэ һонин уулзалганууд болоо. Жэшээлхэдэ, совет мэдээжэ драматург А. Арбузов өөрынгөө зохёохы ажал, түсэбүүд тухай дэлгэрэнгыгээр хөөрэжэ үгөө. Тиихэдэ СССР-эй Госпланай таһагые даагша, экономикын эрдэмэй кандидат А. Клинский, Болгариин Арадай Республикын Наукануудай академиин гэшүүн-корреспондент, профессор М. Поляков, РСФСР-эй Культурын министерствын репертуарна таһагые даагша И. Скачков, КПСС-эй ЦК-гай лектор Э. Ивашин, Воронеж хотын драматическа театрай главна режиссер, РСФСР-эй гүрэнэй шангай лауреат Г. Дроздов болон бусад семинарта хабаадагшадтай һонин уулзалгануудые үнгэргөө.

Олон яһатанай совет драматургиин хүгжэлтэдэ энэ семинар нилээд ехэ туһа нэмэри болохо гэжэ һанагдана. Семинарта хабаадагшад өөһэдынгөө хүтэлбэрилэгшэдэй ударидалга доро зохёолнуудаа нилээд һайнаар заһажа, театрнуудай сценэ дээрэ табигдахаар болоторнь бэлдээ гэжэ һанагдана.

Г. ДАШАБЫЛОВ,
манай корр.

НЭГЭ ЗУРАГ ТУХАЙ ҺАНАМЖА

(«СОВЕТ АЛАС-ДУРНА» ГЭҺЭН ЗОНАЛЬНА 4-ДЭХИ ВЫСТАВКЭ ДЭЭРЭҺЭЭ)

«СОВЕТ АЛАС-ДУРНА» гэһэн уран зурагай, искусствын выставкэдэ Буряадай АССР-эй арадай уран зурааша А. А. Окладниковай, Буряадай АССР-эй искусствын габьяата ажал ябуулагша Ю. А. Чирковой, уран зурааша С. Р. Ринчиновэй зураһан зурагууд — республика соогоо мэдээжэ болоһон хэдэн хүнэй портредүүд табяатай. Эдэн сооһоо А. Окладниковай зураһан «Уран зурааша Д. Дугаровай портрет», С. Ринчиновэй «Буряадай АССР-эй арадай поэт Н. Дамдинов» гэһэн зураг онсо илгарна, харагшадай зүрхэ сэдьхэл баясуулна.

Харин Ю. Чирковой зураһан «Социалис Ажалай Герой Н. Тогмитовагай портрет» һанаһанда хүрэхэгүй, удхынгаа талаар бирагүй байна.

Зурагай герой хоолстын тэгэндэ үбдэгэлдэжэ, газарта һуугаад, нэгэ үлбэр хурьга үбэр дээрээ абанхай, тэрээндээ угжа хүхүүлнэ. Хажуудань блюдци соо юуншьеб бии, тэрэ муу хурьганда уулгаха эм байгаа хаш гэжэ тухайлхаар. Фонарь үшөө газарта табяатай. Тэрэнь носоошьегүй.

Эдэ бүгэдэ ногоон, бараан үнгөөр шэрдээтэй.

ЗУРАГАЙ байгуулые харахада, һайн хонишон хурьгаяа гараар тэжээжэ олон хурьга абадаг, амжалта түйладаг гэжэ ойлгохые уран зурааша баадхана. Гэн гэһэй, ажабайдал бидэндэ ондоо юумэ харуулдаг лэ. Юуб гэхэдэ, бэрхэ хонишон хурьга муудхаадаггүй байна. Зундаа һайнаар адуулжа, эхэ хонидоо таргалуулна. Тиигээд үүлтэртэ хусын үрэһөөр үрэжүүлжэ, бүхэ голтой хурьгадые абана. Үбэлдөөшье һайн харууһанда байһан хонид һүтэйгөөр түрэдэг. Эхынгээ һү садатараа хүхэһэн хурьгад юундэ муудаха, үлбэрдэхэ, үбшэлхэ юм? Бэрхэ хонишоной бодото ажал иимэ байна. Зуун эхэ хонин бүхэнһөө зуунһаа дээшэ хурьга абадаг хонишодой һүрэг хурьгад соо хоёр-нэгэн муу, үлбэр хурьган дайралдаашье һэн гэлэй. Тиихэдэнь бэрхэ хонишон тэрээниие гараараа тэжээгээл юм бэзэ. Теэд энэ хадаа бэрхэ хонишоной ажалда ходо дайралдажа байдаг, типичнэ юумэ бэшэ гээшэ.

Харин дүй дүршэл багатай гү, али ажалдаа хойрог муугаар хандадаг хонишоной тураажархиһан хонидһоо юун һүн гарахаб даа? Үлэсхэлэн байһан хурьгад үбдэхэдөөшье бэлэн ха юм. Үргэлжэ муудашаһан үлбэр хурьгадта үнеэнэй һү угжажа хаанань урдань орохобши? Энэмнай ядалсаһан хэрэг болоно ха юм. Иимэ байдал обёорбол, хонишон муугаар ажаллаһан байгаа гэжэ ойлгохобди.

Уран зурааша Ю. Чирков түрүү хонишониие, тэрэнэй бодото ажалые харуулбаб гэжэ **муу хонишоной типичнэ байдал харуулжархёо** гээшэ аа б даа. Энэнь ехэ харамтай байна. Энэнь — нэгэдэхеэр. Хоёрдохёор, носоогдоогүй фонарь юундэ харуулагдааб?

Фонарь носоогдонхой бэшэ хадаа үдэр байлтай. Үдэр һаань фонарь юундэ барижа ябаха болоноб? Али харанхы боложо байһан, тиигээд үшөөл фонарь носоохоор бэшэ, тэрэ эртэ үе байгаа гээшэ гү? Носоогдоогүй фонарь иимэ олон үлүү бодол түрүүлнэ. Гэхэтэй хамта хонишоной фонарь абажа ябаһан зүйл тус отарын электрын галгүй байһые гэршэлнэ бэшэ аал? Теэд Н. Тогмитовагай Социалис Ажалай Герой болоһон үедэ республика доторхи колхоз, совхозуудай хонишод хонинойнгоо байрые зайн галаар гэрэлтүүлхэһээ гадна, зарим тэды ажалаа тэрэнэй хүсөөр ябуулдаг болоһон байна. Тиимэһээ Ю. Чирков үнгэрэн ошоһон ажабайдалые харуулаа гээшэ аа б даа.

ҮШӨӨШ дурсаа һаа, дурсамаар гурбадахи зүйл нэмэхэдэ болоно. Жэшээнь, зурагай геройн үлбэр хурьга баринхай үбдэгэлдэжэ һууһые харахада, һоол хайратай. Социалис Ажалай Геройнуудые бидэ хайрлаха бэшэ, харин тэдэниие хаража омогорхохо зэргэтэй байгаабди, омогорходогшьебди. Зүгөөр уран зураашын бүтээлые харахадаа, тиимэ омогорхол бидэнэй сэдьхэлдэ бии болоногүй. Зурагай геройн шарайешье харахада сэлмэг бэшэ байна. Электрын элшэ оруулагдаагүй хурьганай байра соо үлбэр хурьгадые угжаар тэжээхэ гээшэш эсэбэритэйш юм аа б даа. Тиимэ тула хонишоной шарайн сарюун байха арганьшье угы гээшэ ха. Бүхы зурагай шэрэ зүбөөрөөл ногоон, бараан үнгэтэй байха болоно хаш.

Хүдөө ажахын түрүүшүүлые, тэдэнэй эршэмтэй ажалые уран зураг дээрэ иимэ ахираар бэшэ, харин үнэн зүбөөр, гүнзэгы удхатайгаар харуулха гээшэ мүнөө тон шухала байна. Ажабайдал тиимэ эрилтэ табина бшуу.

Э. БАЛЬЖИНИМАЕВ,
зоотехник.

СҮҮД ДЭЭРЭҺЭЭ

ХААРТЫН ХАРГЫ ХАЛТИРХАЙ

ЯРУУНЫН аймагай Үльдэргэ нютагай клуб соо хүн зон дүүрэн сугларшоод байба. Ороходомни, тэндэ сүүд боложо байгаа. Сүүдлүүлэгшын һандали дээрэ наһатай болоһон хоёр хүн һууна. Эдэ хоёр ямар гэм хээ гээшэб гэжэ гайхажа байтарни, судья тэдэн тээшэ хараад:

— Сүүдлүүлжэ байһан Шагдаров! — гэжэ хандаба.

Иишэ тиишээ хүлтаганаһан нюдэтэй хүн һууриһаа бодобо.

Мүшхэбэриин боложо байхада, иимэ юумэ ойлгобоб. Шагдаров Даша-Нима гэгшэ анханһаа хүнгэн ябадалтай, бэлэн мүртэйгөөр зөөрижэхые бодожо ябадаг хүн байба. Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнай жэлнүүдтэ хүн зоной ами наһантаяа сасуулан, түрэл дайдаяа аршалжа ябахада, Шагдаров гэгшэ түрмэдэ һуужа байгаа. Хэһээлтын газарта арба гаран жэлдэ ябажа ерээшье һаа, нютагай зоной тэнюундэ дашууран, зоргоороо аашалдаг һэн. Үнгэрхэдөө, элдэб арга хургаар ехэ пенси абаха болоһон байна. Теэд пенсиеэ ямар юумэндэ гаргашалдаг байгаа гэжэ һананат? Хаартада! Тиимэ даа.

Совет пенсионерэй үндэр нэрэ зэргые зүүхэ аргатай болоһон Шагдаров хаарта намнаха дүүрэн эрхэтэй болооб гэжэ ойлгоо бшуу. Пенсидэ гараһан үбгэдые суглуулхадаад, пенсихэниинь «шулахадаад» табидаг болобо.

Теэд хаарташадта һаалта хэхээр бэшэ, сүлөө газар хэрэгтэй болобо. Тиихэдэнь баһал «хургаяа долёохоһоо» арсадаггүй Жамьянов Жамбал гэгшын бага гэрые хаарташадай суглардаг үүр болгобо. Шагдаровай алдахань үсөөн, хододоо шүүбэритэй байдаг хадань, Жамьянов гэрэйнгээ хүлһэ абадаг байхаар хэлсээ: шүүбэри бүхэнһөөнь арбан процент.

Гадна Жамьянов ходорһон хаарташанда мүнгэ урьһалдаг болобо. Жэшээнь, уршагта тэрэ үдэр Жимбуев Балдан гэжэ хүнэй мүнгэн ходоршобо ха. Тиигээд:

— Нүхэр, гарыем сайлгажа, «хониитой» болгыш даа, — гэжэ Жимбуев Жамьяновта хандаба.

— Шамдаа үгэнгүй яахабиб? Тэхэрюулжэл үзэ, — гээд тэрэнь 25-най шарбуунса гаргаад үгэбэ. «Һэ, энэ бэеэрээ Шагдаровай хармаанда орожо, хоёр табиниинь минии болоно аа б даа» гэжэ һанаандаа нюусаар баярлажа һуугаа гэхэ.

Шагдаров тэрэ үдэр олон хүниие шүүбэ. Базаржапов гэжэ үбгэн хүгшэнһөө нюужа, улаан сааһатай ерэһэн аад, удангүй алдаба. Шагдаровай хармаан бүриһөө мүнгэнэй шэгшэг бултайдаг болобо. Олзодоо хүхиһэн Шагдаров магазин тээшэ гүйдэлөөрөө ошоод, нэгэ шэл спирт асарба. Тиигэжэ бүришье зандаргатай болоод, хаартаяа үргэлжэлүүлбэ.

Энэ үедэ үүдэн нээгдэжэ, сагаан жабарай ууралтай хамта Мункоев Цыретор орожо ерэбэ. Энэмнай колхозой барилгашадай бригадир, дайнай үедэ сэрэгтэ алба хэһэн, империалис Япониие сохилсоһон хүн юм. Тэрэниие харахадаа, Шагдаров дайсантаяа уулзаһандал, хуха нуга хэлэжэ эхилбэ. Мункоевшье миин байжа угэбэгүй, харюу хэлэлдээд, хорыень малтаадхиба. Шагдаров сухалдажа:

— Ехээр бү хүхи! Хүхеэ һааш, халмаагаа харуулжархихаб, — гэжэ занаба. Халмаа гээшэнь «Колыма» гэжэ үгэһөө удхатай гэжэ Шагдаровай намтартай танилсахадаа, би ойлгоо һэм. Теэд Колымада хэһээлтэ гараһан хүнэй заналтые хүн тоожо үгэбэгүй. Урда урдаһаа хараад тулгахадаа, Шагдаровынь долоон түхэригөө алдажархиба. Тиихэдээ тэрээндээ хара буужа, досоонь бүри уйтарба. Тиигэжэ байтараа нэгэ солхооб дээрэһээ Шагдаров булхай гаргажа, хэрэлдээн эхилбэ. Наншалдаха түйлдаа хүрөөд байтараа, Шагдаров тэндэ хэбтэһэн һүхэ гэнтэ абаад, Мункоевой тархида буулгажархиба. Алдалжа унаһан Мункоев дахин бодоогүй...

Иигэжэ колхозой түрүү ажалшаниие, дайнда ябажа ерэһэн фронтовик хүниие хаарташан Шагдаров хорoожорхёо. Тэрэ муухай гэм зэмынгээ түлөө 10 жэлээр түрмэдэ һууха болобо. Харин сүүдлүүлэгшэдэй һандали дээрэ тэрээнтэй зэргэлжэ һуугшань Жамьянов Жамбал байгаа. Тэрэ хүн гурбан жэлээр түрмэдэ һууханьь.

Хаартын харгы халтирхай юм, холуур ябагты гэжэ хургаа долёохоёо нүгэлшөөдэггүй хүнүүдтэ эндэ хоорэгдэһэн ушар һануулха бэзэ гэжэ би ехэтэ найданаб.

БУДАМШУУ.

ШОГ

ХАРА НОХОЙ

Бүмбэрсэг дэлхэй дээрэ элдэбын үнгэтэй нохойнууд байдаг. Хара, сагаан эреэн, хүзүү сагаан, шарабтар үнгэтэй нохойнуудые харадагби. Заримадынь сухалтай, нүгөөдүүлынь номгон байдаг шуу. Эзэндээшье хусаха, хулгайшаниие хаража байгаад хусахагүй.

Элдэбын үнгэтэй нохойнууд байдаг. Зүгөөр хара үнгэтэй нэгэ нохой ходо һанагдаха юм.

Һүри үбһэ харууһалдаг томо гэгшын хара нохой нэгэтэ гуринха шонотой уулзаба ха. Олон юумэ тоосолдожо зобоогүй, гэр бүлэ болохо гэлсэбэ. Дуулим дулаан хабар айлшалжа ерэбэ. Шоно-һамганиинь хээлитэй боложо, уданшьегүй һохор гүлгэдые түрэбэ ха. Хара нохой бүхы сэдьхэлһээ баярлажа, хамаг амитадта һайрхажа һалабагүй. Нэгэтэ хара нохойн ажалһаа ерэхэдэ, шоно-һамганиинь үхибүүдээ халуухан мяхаар хооллуулаад, харанхы булан соо саашаа хаража хэбтэнхэй, забда залигүй яһа химэлнэ ха.

— Ухайш даа, энэ хоол хэн шамда үгөөб? Гэрэй эзэн гү? — гэжэ нохой асууба.

— Эзэнэйшье байжа магадгүй. Халуухан мяха амасангүй байжа шадахагүй байнаб. Шинии эдидэг эдеэ хоол намда тааранагүй. Ягаашье һаа, ажалша бэрхэ нохойн һамган аабзаб, — гэжэ шоно шүдэнэй забһараар шуухираад, бузар сухалтайгаар хүлзэн харасгааба. Һамгантайгаа нохойн аятай зохидоор хөөрэлдэхэ гэхэдэнь, тэрэнь саашаа хараад, яһаа химэлжэ оробо. Хара нохой һамгандаа, үхибүүдтээ халуун дуратай байжа хэрэлдэхээ түбэгшөөдэг, аниргүйхэн ябадаг бэлэй.

Тэрэ гэһэнһээ хойшо һамганиинь амяараа эдеэлдэг болобо. Нэгэтэ хара нохой һүри үбһөө эрьежэ ябаба ха. Тиигэжэ ябатараа, хашаагай хажууда шуһанай сасадаһа, хонинной нооһо харажархиба.

— Ямар муухай юм. Харуулшан аад, хулгайшанай ябаһые харангүй, үнгэржэ ерэхэдээ, балшыса барингүй алдаба хаямбиб. Эзэндээ юун гэжэ хэлэхэбиб? Муу һабартань орохонь ямар муухай юм! — гэжэ һамгандаа хэлэбэ.

Шоно сожоошье хүдэлгэбэгүй. Ирзаганаад, саашаа харашалай. Шоно хадаа шоно ха юм. Хара нохой эзэндээ зэмэлүүлбэ. Тиихэдэнь шоно сэдьхэлээ хүдэлгөөгүй, харин һэмээхэн ой тайгадаа зугадажа ябашоо һэн. Томо болоһон гүлгэдынь эхээ дахалдаад, гэдэргэшье харангүй тонилоо.

Гуринха шоные миин тэжээһэндээ нохой сухалдахын ехээр сухалдажа, шоные үзэн ядаха юм. Ингэжэ шоно нохой хоёр эбээ таһаржа, арьяатан дайсан шэнги болоо һэн ха.

Ф. БАЛДАЕВ.

ТААБАРИНУУД

Хүсэтэ галаар хүдэлдэг аад,
Хүйтэн байдаг зосоохитой,
(Холодильник).

Ажалтайгаар олдодог аад,
аргагүй үнэтэй эрдэни юм,
шалзын тухай бэетэй аад,
шэл отолдог шэдитэй юм.
(Алмаз).

Тогоон хототой,
шулуун хоолтой,
гал зүрхэтэй,
гаһар хоолойтой,
уһан шуһатай.
(Котельнэ).

Б. НАМСАРАИН.

Хани нохойгоо тэбэрин,
Хара һалхинтай урилдан,
Шаргадаа лаб һуугаад,
Шааяса доошоо буунабди.
Шэхэ, хасарыем гамгүй
Шэмхэжэ байдаг жабар
Хадын саагуур арилаа,
Хабар уринаар ѳмилаа.
Хадын саһан хайлаха,
Харьялан горхон урдаха,
Хада уруу шаргаар
Халтирха саг дууһаха.
Харин мүнөө нохойтоёо
Халтиржа үрдие хоюулан.

Ф. СОРОКИНОЙ
фотоэтюд.

ПРАВДА БУРЯТИИ

Нэгэдэхи хуудаһанда. КПСС-эй ЦК-да, СССР-эй Министрнүүдэй Соведтэ, Забайкалиин сэрэгэй округой сэрэгшэдые Л. И. Брежневэй амаршалһан амаршалга.

Хоёрдохи хуудаһан. Буряадай профсоюзууд хоорондын конференциин тоосоон.

Гурбадахи хуудаһанда. «Баян дэлгэр бэлиг шадабари» — Ф. Сахировай статья. «Ород, буряад хэлэнэй холбоон тухай зохёол» — М. Мангадаевай статья. Юртэмсэ дэлхэйн һонин.

Дүрбэдэхи хуудаһанда. Субботын үдэрэй хуудаһан.

Мэлс САМБУЕВ

БАЛТИИН ДАЛАЙ ЭРЬЕҺЭЭ ШҮЛЭГҮҮД

I. ГЭГЭЭН ПЕТРОЙ ҺҮМЭ

Оройгооро тэнгэриин шэлые сүмэрэ сохин,
Олоной бэлигэй нангин хүшөө мэтээр,
Хүнэй бодолтой жэшээлмээр үндэр, зохид,
Хүдэлсэгүй юумэн зогсоно Рига-гэртээ.
Бурхандал гэгээн Петрой энэ һүмэ
Бурханууд бэшэ, харин хүнүүд бодхоогоол.
Эгээл дээрэнь эрэлхэг зоригойнгоо һүлдэ —
Эрэ тахяагай алталмал дүрсэ тодхоогоол.
Ажалаа түгэсхэһэндөө баярлаһан агуу бүтээлшэ
Алтан шубуун дээрээ гаража һууһан гэхэ.
Хуушанай арзаһаа амсажа, — унахадаа, юутэйб
Хундагаяа шэдэһэн бэлэйл доошонь сэхэ.
«Бутархайнуудайнь тоогоор, — буурал баабай түүрэзэ
Буянтай энэ һүмэмнай дэлхэйдэ оршон байхал».
Зуухан соогоо галтай, үнэһөөр дүүрэзгүй,
Зуун жэлнүүдые гаталжа ерэһэниинь, ямар һайн
Үһөөтэ дайнай, газарай хүдэлөөнэй оһолһоо
Үсөөн бэшэ бутаран унадаг байгаал.
Уран бүтээлшэдэй оролдолгодо түшэлгэеэ олоһ
Уданшьегүй һөөргөө бододог бэлэйл баяртайгаар
Баатар арадайнь үе бүхэн энэ һүмэдэ
Барагдашагүй бэлигһээн орхижо, шэдинэнь нэмээ
Сэсэгтэ дэлхэйдэ мүнхэрхынь түлөөдэ һүгэдэн,
Сэдьхэлэйнгээ баялигай үүдые үргэнөөр нээгээд.
Гаталхые гаталһан түмэн хирпинсэнүүдынь одоо
Гансал бороо гал хоёрой аша үрэ бэшэ юм.
Улад зоной дурлал, үзэн ядалга, хододоо
Урагшаа эрмэлзэлгэ багтааһан ерээдүйдэ бэшэг
Анхаран харыт, оройдонь тэрэ сайгааша
Алталмал юрын түмэр аал, өөдэлхэгүй сомсогор?
Барга сагай нүхэнһөө бидэнние энэ байгааша
Баярта замбуулин хүргэһэн эрмэлзэлгымнай о…

2. ҮНГЭРЬЭН ТУХАЙ ДУРДАЛГА

Дондок Улзытуевай дурасхаалд…

Эршэтэ гүйдэлшье дундаа заримдаа
Эрьежэ хараха дураншни хүрэдэг гү?
Түмэн бодолой утаһанда баригдаад,
Түргэн хойшоо боложо үгэдэг гүш?
Дурасхаалнууд үүдээ сэлнжэ нээгээд,
Дуудабал мүнөө, яахамни гээшэб?
Баярай, уйдхарай ашаа тээтээд,
Бараалхан ошохомни гү үнгэрһэн тээшэ?
Үндэр хүтэлнүүд, жэлнүүд дээгүүр
Үе сагай мөөрнүүд һөөргөө мухарибал.
Мүнхэрэлгэ гэдэгые үшөө мэдээгүй
Мүнөөдэрһөө холодон, гэдэргээ сухарибаб...
...Дээдэ Онгостой. Зохёолшодой зуһалан.
Дэмы бэшэ, ёһотой байгаали.
Жэргэмэ баярһаа нулимса дуһалан,
Жэнхэни шүлэглэл шагнан байгаалби.
....Балтиин далай харагдаба урдам.
Баатар сээжэдэнь долгид хүльбэрнэ.
Гангата эрьеэрнь жэгтэй хурдан
Галта тэргэнүүд алгасалдан үнгэрнэ...
Хуушан Рига. Лютеран һүмэ
Хуурмаг сагай гэршэдэл бодоно.
Эрхэ сүлөөгэй хүшөөгэй үмэнэ
Энеэлдэнэ хүүгэд, шаг шууяа болоно...
Инаг дурлал, нүхэсэл магтажа,
Имант Зиедонис шүлэгөө уншана.
Домогто Байгалһаа холодоһоноо мартажа,
Дондог нүхэрынь хүхин урмашана...
Ахамад нүхэрэйм замай дэбтэрһээ
Анхандаа соностоогүй үгэнүүд ханхинаа һэн.
Юрмалын тужа бороонһоо нэбтэрһээр,
Юунһээш хоншуу нарһадаар анхилаа һэн.
Түүхэтэ Балтика, шамда энхэржэ,
Түүрээһэн шүлэгүүдээ Дондогнай одоо
«Һүүлшын далайн эрьеһээ» гэжэ
Һүүлдэ нэрлэһэн бэлэйл тодоор.
Эрьедэшни хүрэтэр дайгаар ерэһэн
Элинсэгүүдээ, магад, хайрлажа шаналаа гү?
Түргэн долгидтош хүнхинэжэ нээрһэн
Түгэсхэлэйнь хашхараа али соносожо шагнаа гү?
Нэрлэжэ магтаһан энэ далайнь,
Нээрээ, һүүлшынь далай байгаал,
Хаһатай гушан зургаандаа ажабайдалайнь
Харгы мухардашоо бэлэйл харамтайгаар.
...Эрьешэгүй үндэ Дондогой ябаһан
Эрье дээгүүр мүнөө алхалнаб.
Алдуурһан долгидоо байлгажа ядаһан
Агуу Балтикын сухалдахые анхарнаб.

СЭНХИР ЭКРАН

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММ…

«Орбита». 10.05 — «Си… ные, смелые, ловкие». 10.… — Совет Армиин ба Д… лайн-Сэрэгэй Флодой үдэр… зорюулагдаһан концерт (ү… гэтэ). 12.40—12.50—Забһ… лалга. 12.50—Шэнэ нон… 13.00—«Таанадта, түрэлхи… 13.30 — «АБВГД-эйка… 14.00 — «Элүүр энхэ бай… га» — эрдэм наукада … рюулагдаһан программа (ү… гэтэ). 14.30 — Мультфиль… мнүүдэй программа (үнгэтэ). 15.00 — Ан амитадай а… байдал. 16.00 — «Уран … лэг». С. Островойн ш… гүүд (үнгэтэ). 16.15—«… Газар. Юртэмсэ» (үнгэтэ… 16.45 — «Горячий снег» — уран һайханай фильм (ү… тэ). 18.30 — «Время» — мэдээсэлэй программа. 19.0… — 19.10 — Забһарлал… 19.10 — Боксоор уласхо… рондын мүрысөөн. Түгэс… лэй уулзалга. Минск… дамжуулга хэгдэхэ. 20.00— «Һайн ябагты!» (үнгэтэ… 21.30 — «Дайшалхы ж… саалда» (үнгэтэ). Греков… нэрэмжэтэ сэрэгэй уран … раашадай студиин 40 ж… лэй ойдо зорюулагдаһан вы… тавкэһээ репортаж. 22.10 — «Мартагдашагүй кинолен… нүүд». «Мы из Кронштадта» — уран һайханай фильм… 23.50 — 24.00 — Забһар… лалга. 24.00 — «Время» — мэдээсэлэй программа. 00.… —Хүгжэмэй һонинууд. 01.… — «Уран зохёолнуудые экран… дээрэ найруулан табияа… «Анна Каренина» — ура… һайханай фильм (1-дэхи се… ри) (үнгэтэ). 02.30 — Мүл… һэн дээрэ мотоциклаар урил… далгаар дэлхэйн чемпионат… (үнгэтэ).

Редактор Ц. Ц. ЦИБУДЕЕВ.

Манай адрес, телефонууд:

г. Улан-Удэ, ул. Ленина, 35. Телефоны: редактора — 54-54, приёмная — 54-93, зам. редактора — 68-08, зам. редактора — 62-62, отв. секретаря — 50-52, секретариат — 66-76, отделы: партийной жизни — 60-91, сельского хозяйства — 64-36, 63-86, пропаганды и агитации — 56-23, промышленности и строительства — 61-35, советского строительства и быта — 69-58, культуры и школ — 60-21, писем и рабселькоров — 67,81, информации — 34-05, общественная приёмная — 56-62, машинное бюро — 57-63, фотолаборатория — 33-61.

«БУРЯАД ҮНЭН» 1975 оной февралиин 22. 4-дэхи хуудаһан. Типография управления по делам издательств, полиграфии и книжной торговли Совета Министров БурАССР Н-00373. Заказ № 3044